

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

Anul III Nr. 116

Simbătă 3 noiembrie 1973

12 pagini și suplimentul

„Științe sociale” — 1 leu

Daniela Foto: VIRGIL ULIERU

Unde ne sînt absolvenții?

Intr-o friguroasă dimineață de noiembrie, în urmă cu nu prea mulți ani, pe o stradă centrală din București, întâmplarea mi-aducea în cale pe un fost coleg de studenție, entuziast profesor de literatură română la un liceu din Capitală (și autorul unei valoroase monografii consacrate unui dramaturg român din perioada interbelică), care mergea grăbit, însoțit de un tânăr. Aproape din fugă îmi divulgă rostul lui acolo și la acea oră. Se ducea cu tânărul care îl însoțea, un fost elev al său, să-l angajeze într-o întreprindere. Sigur, nici un paragraf din statutul corpului didactic nu prevede în mod explicit o îndatorire de acest gen pentru profesor sau diriginte. Dar nu-i mai puțin adevărat că o astfel de îndatorire se află în însăși condiția de educator. Formăm, pe diferite trepte ale învățămîntului, tineretul pentru viața socială, îl înarmăm cu deprinderi și cunoștințe pentru a desfășura cât mai repede, indiferent în ce domeniu, o activitate social-utilă atât lui însuși, cât și colectivității față de ce gestul profesorului de literatură română de care aminteam la începutul acestei in-

semnări încheie în cadrul lui obișnuit (aparent) o semnificație majoră, care dezvăluie în esența ei umanismul meseriei de educator. Fiindcă nu se încheie odată cu ieșirea de pe băncile școlii a unei serii de absolvenți îndatoririle pe care școala, profesorii, fiecare membru al corpului didactic le au față de foștii lor elevi. După cum nu este suficient să ținem „la zi” situația opțiunilor foștilor elevi: cîți au intrat în liceu (sau în învățămîntul postliceal), cîți s-au îndreptat spre școli profesionale, cîți s-au încadrat direct în procesul de producție. Dar cei care nu apar în nici una din aceste rubrici ce au făcut? Ce știm despre ei? Mai mult: ce am întreprins și vom întreprinde pentru a-i ajuta să se integreze cât mai repede într-o instituție, întreprindere, pentru a-i ajuta să-și însușească o profesie, pentru a-i ajuta, în fond, să dobîndească adevărata demnitate de tânăr care contribuie, potrivit cu puterile și pricepera lui, la sporirea avuției materiale și spirituale a țării noastre?

NICOLAE SORIN

Mesajul adresat de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU profesorilor și elevilor școlii din Costești-Bistrița, județul Vilcea

Dragi tovarăși,

Doresc, în primul rînd, să vă mulțumesc pentru scrisoarea plină de căldură pe care mi-ați adresat-o și pentru invitația de a participa la festivitatea consacrată împlinirii a 325 de ani de la înființarea școlii dumneavoastră. Exprimîndu-mi regretul că nu pot participa personal la aniversare, doresc să vă adresez, cu prilejul acestei sărbătoriri, un cordial salut și cele mai calde felicitări.

Apreciez că, asemenea multor instituții de învățămînt din țara noastră, școala din Costești-Bistrița a desfășurat, în îndelungata sa existență, o rodnică activitate pentru instruirea și educarea tineretului, stimulîndu-l setea de cunoaștere și respectul față de muncă, sădind în inimile a numeroase generații de copii dragostea față de patrie, față de trecutul glorios al poporului și față de realizările de astăzi ale României socialiste. Anii construcției socialismului au însemnat și pentru școala dumneavoastră, ca dealtfel pentru întregul învățămînt românesc, o perioadă de puternică dezvoltare și afirmare, de însemnate realizări în îndeplinirea măreței și nobilei misiuni cu care școala a fost investită în societatea noastră nouă.

Am convingerea că bilanțul pe care-l faceți astăzi, la împlinirea a 325 de ani de existență și activitate a școlii, vă va oferi noi temeuri și îndobînziri pentru a munci și mai stăruitor spre a încununa activitatea dumneavoastră viitoare cu noi și însemnate succese. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate pune în fața învățămîntului sarcini tot mai complexe, legate de perfecționarea continuă a procesului de instruire și educare a tinerei generații — și sint convins că veți face totul pentru a contribui la realizarea lor în cele mai bune condiții.

Îmi exprim speranța că veți acționa cu toate forțele, în spiritul indicațiilor și orientărilor date de partid, de hotărîrile Plenarei C. C. al P.C.R. din iunie 1973 cu privire la dezvoltarea învățămîntului, pentru ridicarea nivelului de instruire cultural-științifică a tineretului și educarea lui în spiritul dragostei față de muncă și față de patrie, aducîndu-vă astfel întreaga contribuție la pregătirea temeinică și formarea sănătoasă a viitorilor constructori ai socialismului și comunismului în țara noastră.

Cu aceste gânduri, urez cadrelor didactice și elevilor școlii noi succese în activitatea viitoare, satisfacții cât mai mari în muncă și la învățătură. Folosesc, de asemenea, acest prilej pentru a adresa tuturor locuitorilor comunei Costești-Bistrița cele mai bune urări de sănătate și fericire.

Colegul nostru

„Despre învățătorul Constantin Popescu de la Școala generală Șipot, din comuna Turburea-Gorj, se pot spune multe lucruri frumoase. Este un învățător harnic și priceput. Îi place ca școala din Șipot, pe care o conduce, să fie cât mai bine gospodărită. Pe elevii săi îi educă în spiritul omeniei, al cinstei. Le cultivă pasiunea pentru muncă și mîndria de a fi folositori patriei noastre socialiste.

Învățătorul Constantin Popescu este un animator al vieții culturale. La cercul de cultură și educație socialistă este un îndrumător și sfătuitor al sâtenilor. Simte o deosebită plăcere să cerceteze urmele trecutului. Împreună cu elevii școlii sale a descoperit și achiziționat numeroase piese muzeistice.

La 2 martie 1969, a inaugurat în cadrul școlii un mic muzeu. Astăzi, acest muzeu numără peste 500 piese muzeistice, compartimentate în următoarele secții: arheologie, numismatică, istorie și geografie, etnografie. Secția arheologie cuprin-

de ceramică din epoca bronzului, 1700-1200 î.e.n., precum și ceramică dacică găsită și adusă la școală de către elevii și sâtenii din Șipot. Secția numismatică cuprinde diferite monede și bancnote din trecutul țării. Cea mai veche monedă este din perioada romană. Alte monede străine vorbesc despre legăturile noastre cu alte popoare. Secția istorie și geografie cuprinde piese care vorbesc despre lupta poporului nostru pentru apărarea și păstrarea patrimoniului național. Muzeul posedă o hartă veche a satului Șipot, ce amintește de conflictul dintre moșnenii șipotenii și mînăstirea Polovragi, care avea moșie pe aceste meleaguri. Secția etnografie cuprinde diferite unelte, care ilustrează, la rîndul lor, modul de trai în trecut. Aici e încadrată vestita vatră fărîneasă pe cale de dispariție. Tot aici se află și zestrea

DOINA STERESCU

(Continuare în pag. a 2-a)

Jubileul școlii din Costești — Bistrița

Școala din Costești-Bistrița, județul Vilcea, și-a aniversat recent 325 de ani de existență, numărându-se printre cele mai vechi instituții de învățământ din țară, cu limba de predare română.

Școala sărbătorită funcționează în prezent într-un local nou, modern, compus din 8 săli de clasă, 2 laboratoare și 3 ateliere-școală (de tâmplărie, lăcătușărie și țesătorie-croitorie), în care cei aproape 1000 de elevi ai comunei, îndrumați de învățătorii și profesorii lor, urcă treptele științei de carte, pregătindu-se să devină oameni folositori patriei.

Cu ocazia acestui moment aniversar, dorim Școlii din Costești-Bistrița viață lungă, iar oamenilor ei, noi și mari succese în munca nobilă de instruire și educare a tinerelor vârstare.

DIM R.

O elevă dintr-a doua...

Foto: Prof. V. BOGDANET

Cabinet de literatură

Cabinetul de literatură română de la Liceul din orașul Zimnicea, județul Teleorman, constituie un mijloc eficient de predare-învățare a literaturii naționale. În cadrul acestei noi viziuni de predare, am căutat să îmbinăm armonios aspectul expozițional cu cel funcțional, fără a neglija totuși metodele și procedeele pedagogice clasice.

Am căutat ca funcționalitatea cabinetului de literatură română să se manifeste complet, antrenând atât profesorii cât și elevii. Pentru cei din urmă, cabinetul constituie un teren propice de „cercetare științifică”. Încă de mai mulți ani, elevii au fost antrenați în diverse acțiuni de cercetare. Astfel, cabinetul nostru de literatură posedă, în colecțiile sale, materiale ca: „Jocuri de copii”, „Obiceiuri de Anul Nou”, „Porecle din orașul Zimnicea și comunele vecine”, „Mic dicționar toponomic al orașului Zimnicea”, „Oralitatea stilului în opera Amintiri din copilărie de Ion Creangă” și „Din înțelepciunea poporului nostru” (culegere de expresii populare). Reiese de aici faptul că elevii ajută la colecționarea materialului folcloric și lingvistic local. În felul acesta, ei cunosc tezaurul inestimabil al poporului nostru.

Prof. MARIN GH. CAZACU
Zimnicea, jud. Teleorman

POSTA SĂPTĂMÎNII

„Elevii Liceului nr. 2 din Tîrnăveni, județul Mureș, s-au întors la clasă, din campania agricolă, cu puteri sporite — ne scrie prof. Ioan Vasilache. Constituiți în brigăzi, pe clase, însoțiți de diriginți și de alte cadre didactice, ei au dat un ajutor prețios la strîngerea recoltei din cele trei ferme (Sighișoara, Apold și Saeș) ale I.A.S. Albești. Centrul Saeș a fost mai bine organizat, conducerea fermei concepd un sistem de retribuire bănească după numărul de lăzi recoltate zilnic. În fiecare seară, recepționarul comunica echipelor rezultatul muncii lor. Toate realizările apăreau într-un grafic, iar procedeele avea darul să îi stimuleze pe elevi. La Apold recepționarea s-a făcut după numărul de kilograme recoltate. Echipa însă nu aveau posibilitatea să participe todeauna la cîntărire, iar rezultatul real s-a aflat abia în ziua încheierii socotelilor de plată. În toată campania, cei 242 elevi ai Liceului nr. 2 din Tîrnăveni au recoltat peste 858.000 kg. fructe, evidențiindu-se brigada anului III-A.

Sintem recunoscători conducerii I.A.S. pentru condițiile ce ni le-a creat în timpul muncii. Mai rămîne un loc mic pentru un «totuși». Pe viitor ar fi bine ca direcția I.A.S. Albești să pună un accent mai mare pe dotarea clubului din cadrul fermelor. De ce e oare nevoie să vină cineva din afara fermei să spună că sînt necesare mai multe ziare și reviste, că e nevoie de o bibliotecă și că televizorul trebuie să fie în bună stare de funcționare? Într-adevăr: de ce? — întrebăm și noi, odată cu corespondentul nostru.

„În condițiile actuale, au crescut sar-

Colegul nostru

(Urmare din pag. 1)

pentru măritiș a unei fete înainte de cel de al doilea război mondial. Se mai găsesc desene, creații literare, lucrări în lemn și traforaje ale elevilor, precum și mulaje geografice executate cu multă măiestrie în orele de lucru. Tot ceea ce se poate vedea aici este un stimulent în creație. Intregul material muzeistic servește procesului de învățămînt.

Dascălul Constantin Popescu este mereu activ, mereu la datorie. În prezent, lucrează la monografia satului Șipot.”

Am reprodus mai sus mesajul caligrafiat al învățătorului pensionar Ilie Cojocaru din Turburea, din aceste locuri — oare cît de aproape de Hobîța brincoșiană sau de monumentele de piatră ale ideilor, de

la Tîrgu Jiu? — cu nume de ape din vechime. În rîndurile concise se ghicește bucuria gestului colegial, de elogiul al unor strădării și realizări în care deslușim profunzimea conștiință politică a dascălului zilelor noastre, expresia înaltă la care se ridică devotamentul patriotic și cetățenesc al unui om modest și harnic, care și-a transferat propria sa pasiune, de scormonitor prin vestigiile istoriei, în șirul de succese ale învățămîntului modern, învederindu-ne cît de adînc pot cobori treptele înțelegerii în suflitele copiilor, parcă în prelungirea celorlalte trepte, suitoare spre lumină, ale operelor gorjeanului Brăncuși. Portretul colegului nostru, care își educă elevii în spiritul dragostei de muncă și al „mindriei de a fi folositor patriei socialiste”, ne îndeamnă să-i urmăm, unanim, pilda comunistă.

„La Orșova s-a deschis pentru a treia oară expoziția de pictură a elevului Peti Velici din anul IV al Școlii de artă din Drobeta Turnu-Severin. Cele 48 de tablouri — ne asigură colaboratorul mai vechi al revistei noastre, Ion Stroe-Oancea — vădesc un talent deosebit”. Îi dorim din toată inimă împlinire!

La Botoșani a avut loc de curînd o manifestare cultural-artistică, intitulată „Dialogul artelor” — ne informează prof. Adrian Lungu, directorul Casei corpului didactic din Botoșani, manifestare ce va fi organizată și în alte orașe ale județului.

Sub titlul: „Pronume sau adjectiv pronominal?”, prof. Vasile Sburlea (Școala generală nr. 2, Fălticeni) atrage atenția asupra unor confuzii pe care le poate genera actualul manual de gramatică pentru clasa a VIII-a. În vederea evitării acestora, profesorul propune: „E de datoria noastră, cînd predăm această lecție (despre pronume și adjectiv pronominal — n.n.) să prevenim elevii, cu tact, asupra deficienței manualului. Pentru reușita lecției, se cer îndeplinite condițiile: 1. Să dăm exemple autentice de pronume de întărire. 2. Să definim pronumele de întărire ca fiind acel pronume ce ține locul unui substantiv precizînd obiectul denumit de acesta. 3. Vom sublinia faptul că pronumele de întărire nu se mai folosește astăzi în limba literară, ci numai adjectivul pronominal”. Asemenea observații și propuneri cu privire la manuale sau programe, ca și exprimarea fără reticențe a unor puncte de vedere personale cu scopul vădit de a contribui la îmbunătățirea continuă a procesului de învățămînt, sînt oricînd binevenite în redacția noastră.

R. DIMITRIE

CONSULTAȚII

Învățătoarea Ardelean Ileana, comuna Ocna Șugatag, satul Breb, județul Maramureș, în timpul vacanței de vară a fost în concediu de maternitate, pînă la data de 23 septembrie a.c. La cererea depusă la inspectoratul școlar județean, prin care solicita acordarea concediului legal de odihnă în continuarea concediului de maternitate, cu adresa nr. 5285/1973, i s-a răspuns „să se adreseze conducerii școlii, pentru avizarea cererii, în situația în care se poate asigura suplinirea postului, pe această perioadă, prin lărgiri de sarcini”. Bunavoința directorului de a asigura suplinirea postului de învățător la clasa a II-a prin lărgiri de sarcini n-a dat rezultate, intrucît colegii n-au acceptat să suplinească fără plată 54 zile, cu toate că s-a încercat și varianta de a schimba suplinitorii zilnic (!) Are dreptul la concediul legal de odihnă în continuarea celui de maternitate? În această situație, cadrele didactice pot fi obligate să suplinească prin lărgiri de sarcini?

— De regulă, concediul de odihnă al personalului didactic se efectuează în timpul vacanței școlare (lunile iulie-august), sau în perioadele cînd se întrerupe activitatea de predare la clasă pentru odihna elevilor, în timpul iernii și primăverii. Sînt, însă, și unele excepții, cînd concediul anual de odihnă poate fi efectuat și în afara vacanței școlare. Una din excepții este și aceea cînd cadrele didactice nu și-au putut efectua concediul de odihnă pentru că se aflau în acel timp în concediu de maternitate sau au avut de îngrijit copii bolnavi mai mici de 2 ani. Cadrele didactice care efectuează concediul de odihnă în această situație pot fi înlocuite cu suplinitorii plătiți din economiile realizate la fondul de salarii.

Potrivit legii, instituția este obligată să modifice programarea concediilor și să asigure efectuarea concediului pînă la sfîrșitul anului calendaristic în curs, în cazul cînd angajata cere concediu de odihnă înaintea sau în continuarea concediului de maternitate.

(Legea nr. 26/1967 art. 13, Legea nr. 6/1969 art. 56, Instrucțiunile referitoare la concediul de odihnă al personalului didactic aprobate prin Ordinul ministrului nr. 330/1969 art. 8 a și Indicații în legătură cu aplicarea instrucțiunilor referitoare la concediul de odihnă al personalului didactic II/7).

Prof. Nanu I. Alexandru ne relatează că a încercat să se înscrie la gradul didactic I și a fost respins pe motiv că nu are 5 ani de la acordarea gradului II, iar la 1 august 1959 nu era în învățămînt, fiind promovat în munca de activist al U.T.C. și, astfel, nu se poate bucura de condițiile prevăzute de art. 242 din Statutul personalului didactic. Ne întrebăm dacă s-ar găsi totuși o posibilitate de înscriere.

— Din cele relatate de dv. rezultă că ați fi îndeplinit toate condițiile prevăzute de art. 242 din statut, dacă ați fi rămas, în continuare, să funcționați în învățămînt. Avînd în vedere sensul acestui articol precum și faptul că ați fost promovat într-un post care vă dădea dreptul la rezervare de catedră, vă recomandăm să solicitați Ministerului Educației și Învățămîntului acordarea gradului I, fără a avea 5 ani vechime în gradul didactic II.

IOAN BADIU

Doi ani de la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971

„Ridicarea rolului conducător al partidului și dezvoltarea continuă a democrației socialiste presupun creșterea nivelului politico-ideologic al cadrelor de partid și de stat, al tuturor comuniștilor, formarea unei înalte conștiințe socialiste a întregului popor, pentru a putea acționa în mod conștient în făurirea propriului lor destin.“

(Din cuvântarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 3-5 noiembrie 1971)

Semnificația majoră de importanță istorică a Plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971 constă în faptul că, pe baza analizei științifice profunde a realității noastre, pornind de la succesele dobândite de poporul român în făurirea noii orinduirii și de la cerințele obiective ale accelerării progresului României pe calea socialismului a fost elaborat un vast program de perfecționare a activității educative — parte integrantă a programului făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

Ilustrând în mod exemplar consecvența politicii partidului

nostru și justețea programului elaborat în noiembrie 1971, Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 a configurat cu claritate drumul școlii românești, obiectivele și sarcinile pentru a căror îndeplinire cadrele didactice și toți ceilalți factori răspunzători de pregătirea și educarea tineretului școlar depun, cu toată adevărată și cu înțelegere lor energie, o muncă neobosită. La împlinirea a doi ani de la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971, dăm cuvântul în această pagină unor colegi, secretari ai unor organizații de partid din școli.

Învățămîntul, într-o concepție unitară

Prof. VIORICA BREABAN,
secretar al organizației de partid de la Liceul „A. T. Laurian“ din Botoșani :

Istoricele măsuri elaborate de Congresul al X-lea al P.C.R., hotărârile Plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971 și ale Plenarei din 18—19 iunie 1973 au trasat pentru oamenii școlii directivele unui amplu program cu majore implicații educative. Pentru organizația de partid, pentru conducerea liceului nostru, aceste hotărâri au devenit jaloane în ridicarea pe noi trepte, calitativ superioare, a procesului instructiv-educativ. Sarcinile concrete care revin fiecărui cadru didactic privind creșterea nivelului politico-ideologic, perfecționarea profesională în vederea potențării valențelor educative ale activității didactice, a formării tinerei generații în spiritul dragostei de partid și de țară al respectului pentru muncă, sint urmarea firească a dezbaterilor din consiliile profesionale sau din adunările generale. Organizația de partid fiind factorul dinamizator în îndeplinirea acestor sarcini.

Una dintre măsurile stabilite de recenta adunare generală a organizației de partid se referă la grija pe care trebuie s-o acordăm instruirii elevilor școlariști — muncitori — care își completează pregătirea profesională cu cea teoretică, în scopul formării de cadre cu o înaltă calificare, utile unui municipiu în plină dezvoltare social-economică, cum este orașul nostru.

Realizarea perfecționării multilaterale a învățămîntului, într-o concepție unitară, la dimensiunile exigențelor formulate de partid pentru actuala etapă de dezvoltare a țării, impune și în continuare răspunderi mari, în primul rînd organizației de partid din școala noastră, care reprezintă factorul politic conducător al întregii activități instructiv-educative din colectivul nostru. Adunările generale vor pune în discuție teme ideologice legate direct de viața școlii : „Educarea tineretului școlar în spiritul materialismului dialectic“, „Rolul femeii în societatea noastră“, „Perfecționarea formelor și metodelor de întărire a rolului conducător al partidului în societatea noastră“. În aceste dezbateri, se va ține seama de problemele actuale ale școlii integrate în viața societății socialiste multilateral dezvoltate.

Partidul — conducătorul întregii noastre activități

Prof. IULIA VLASA,
secretar al organizației de partid de la Liceul „G. Barițiu“ din Cluj :

Se poate afirma cu toată responsabilitatea că și în școala noastră, organizația de partid a devenit tot mai puternică, a știut să-și exercite rolul de conducător și dinamizator al întregii activități instructiv-educative.

Cum am înțeles noi, comuniștii, acest lucru ? În primul rînd, încercînd să cuprîndem în sfera activității noastre principalele probleme ale procesului didactic prin cunoașterea obiectivelor majore ale școlii, a problemelor specifice din unitatea

noastră, a tuturor greutăților pentru a le putea soluționa în spiritul cerințelor de astăzi ale învățămîntului.

Concret. Prezența organizației de bază s-a simțit în orientarea și sprijinirea conducerii școlii, a organizațiilor de pionieri și tineret care-și planifică și desfășoară munca în spiritul documentelor de partid. Astfel, conducerea școlii a informat organizația de bază asupra felului cum a organizat și a controlat activitatea de instruire practică a elevilor. Putem afirma că sprijinul acordat conducerii școlii de către organizația de bază și receptivitatea acesteia la sugestiile comuniștilor au contribuit la îmbunătățirea acestei activități. În 1973/74 — ca urmare a colaborării dintre organizațiile de bază ale P.C.R. din întreprinderile patronatoare și organizația de bază din liceul nostru — s-a trecut la o mai mare diversificare a inițierii elevilor în diferite meserii.

Punerea în discuție în adunările generale a problemelor-cheie din școală a intrat în stilul nostru de muncă. Orientarea școlară și profesională, realizarea unui climat propice de instruire și educare în spiritul eticii comuniste, analiza activității unor cadre în privința contribuției pe care și-o aduc la formarea tineretului școlar, diferite aspecte legate de organizațiile U.T.C. și pionieri etc. sint probleme care stau mereu în atenția comuniștilor de la Liceul „George Barițiu“. Controlul și analiza periodică a modului cum se îndeplinesc hotărârile, stabilirea unor sarcini concrete, permanente, pentru fiecare comunist, precum și informările pe care aceștia le prezintă în adunările generale asupra îndeplinirii sarcinilor, sint tot atîtea forme de activitate care duc la creșterea rolului de conducător al organizației de partid în școală.

Organizația de bază a dinamizat întreg colectivul școlar pentru ca acesta să devină o rotiță a întregului mecanism social-politic și economic din orașul și județul nostru. Promoțiile de absolvenți pe care i-am dat și în anul acesta, printr-o pregătire profesională bună (70,8% au intrat în învățămîntul superior, restul în producție) vor deveni cu siguranță buni constructori ai societății socialiste multilateral dezvoltate.

Etica comunistă — codul muncii și vieții noastre

Prof. TRAIAN STACESCU,
secretar al organizației de partid de la Liceul de cultură generală din Hirsova, județul Constanța :

Indiferent de disciplina predată, fiecare comunist a căutat ca atît în cadrul lecțiilor cit și în activitatea extrașcolară să facă în primul rînd educație comunistă, să acționeze pentru traducerea în viață a prevederilor proiectului de norme ale eticii și echității comuniste, descoperind și utilizînd metode cit mai variate și interesante pentru orele de dirigiență și pentru cele de specialitate. La nivelul anilor II și III de studii am organizat un concurs cu public intitulat „Normele vieții și muncii comuniștilor“. Acest concurs a contribuit la cunoașterea adîncă a documentelor de partid. Biroul organizației de partid și direcția liceului au acordat o deosebită atenție predării științelor sociale. Dealtfel, organizația de partid din liceul nostru a înțeles dreptul de control asupra conducerii administrative — drept căruia i se subliniază importanța în Congresul al X-lea, în Plenara din 3—5 noiembrie 1971 și în Plenara din 18—19 iunie 1973 — ca pe o datorie de a-și uni eforturile pentru atingerea obiectivului comun : perfecționarea procesului instructiv-

educativ, formarea la elevi a unei concepții științifice despre lume și viață. Acest rol conducător al organizației de partid din liceul nostru este concretizat și prin faptul că fiecare comunist se consideră în adunările generale, în întreaga activitate pe care o desfășoară în cadrul școlii un coautor la problemele discutate, sau cele în curs de rezolvare.

Profesorii și învățătorii comuniști au acordat o atenție deosebită autoperfecționării. Numărul cadrelor didactice care se prezintă la examenele de grad este în creștere.

În prezent, activitatea biroului organizației de partid este călăuzită de pretioasele indicații date de către secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973, cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului, îndeplinind sarcinile concrete ce revin fiecărui grad de școlarizare, fiecărui cadru didactic.

Aplicăm creatoare documentele de partid

Prof. OLTEA MARIA MUȚIU,
secretar al organizației de partid de la Liceul nr. 1 din Timișoara :

Substanțialul aport al organizației de partid din liceul nostru în maturizarea progresivă a comuniștilor din colectivul de cadre didactice în creșterea receptivității și sporirea contribuției acestora la soluționarea complexului de probleme ale procesului de învățămînt este doar un aspect care demonstrează că întărirea rolului conducător al organizației de partid în toate domeniile de activitate, inclusiv în viața școlii, este o realitate din ce în ce mai pregnantă. Adunările generale ale comuniștilor, consiliile pedagogice, oferă cadrul propice unor schimburi de opinii, unor dezbateri fructuoase, toate tînzînd spre dezvoltarea și perfecționarea procesului instructiv-educativ din școala noastră. Un plan de activitate bine întocmit, completat și aprobat de adunarea generală și adus apoi la cunoștința tuturor cadrelor didactice constituie o premisă a exercitării funcției de îndrumător și a dreptului de control ale organizației de partid. Comuniștii din liceul nostru au dat dovadă de operativitate și responsabilitate în îndeplinirea sarcinilor trasate în adunările generale, acordînd o atenție deosebită celor privitoare la instruirea tehnico-productivă a elevilor.

Unele cadre didactice din școala noastră fac parte din Comitetul județean sau din Comitetul municipal de partid, sint membri ai comisiei ideologice și lectori ai Comitetului județean de partid, fapt care determină o mai strînsă legătură cu organele superioare de partid și, în același timp, asigură verificarea și studierea concluziilor noastre sau aplicarea în practică a propunerilor pe care le facem.

În cadrul liceului nostru se constată că, pe baza măsurilor luate de Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971 și de Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973, a crescut capacitatea de înțelegere și acțiune a cadrelor didactice, lucru care constituie o garanție pentru aplicarea creatoare a documentelor de partid și de stat în activitatea la clasă și cea extrașcolară. Consemnăm, de asemenea, că diriginții, în calitate de propagandiști pentru învățămîntul ideologic din cadrul organizației U.T.C., traduc, de fapt, în viața școlii principiile politicii partidului, realizînd și în acest fel o susținută muncă de educare politică a elevilor.

Sub semnul unor evidente reînnoiri

Inspectoratul școlar județean Buzău, în colaborare cu Casa corpului didactic, a organizat o întâlnire a educatoarelor din municipiu și județ cu tovarășele **Eleonora Pop și Rodica Șovar**, inspectori în Ministerul Educației și Învățământului, cu scopul elucidării unor probleme de conținut și metodice care stau în fața cadrelor didactice din învățământul preșcolar în lumina documentelor Plenarei C.C. al P.C.R. din 18-19 iunie, și care se cer imediat aplicabile în practică.

După o succintă expunere a tovarășei **Elisabeta Constantinescu**, inspector școlar județean, asupra situației și perspectivelor de dezvoltare a învățământului preșcolar în județul Buzău, a luat cuvântul tovarășele **Eleonora Pop**, care a trecut la indicații metodice menite să lărgescă sfera și optica acțiunilor cu preșcolarii. Din cele expuse, au reieșit câteva obiective de mare urgență și de maximă responsabilitate.

În privința formării și perfecționării cadrelor pentru preșcolari, este necesară o exigență sporită care să vizeze în primul rând calitatea pregătirii. În liceele pedagogice, secția educatoare, este nevoie să se muncească cu mai multă stăruință pentru depistarea aptitudinilor și înclinațiilor deosebite ale viitoarelor educatoare. Pentru întărirea învățământului preșcolar, la Facultatea de filozofie-pedagogie din București, s-a creat, începând cu anul al III-lea de studii, o secție pentru învățământul preșcolar, ai cărei absolvenți vor lucra fie ca directori de unități preșcolare, fie direct cu preșcolarii, sau în institutele de cercetare.

În privința activităților concrete din grădiniță, vorbitoarea a subliniat necesitatea de a se lăsa copiilor mai multă libertate în recreații și mai multă independență în orele de activități:

„Copiii să-și spună și ei părerea asupra a ceea ce discutăm; să le-o ascultăm și să intervenim cu corectările noastre, în contextul aceleiași stări afective”. Numai așa „vom reuși să le dezvoltăm limbajul și să-i determinăm să se atașeze de noi”.

În privința adaptării copilului la contactul cu persoanele străine, e bine ca, la o serie de activități, să se invite actori care să recite, povestitori talentați sau, când e cazul, la unele ore, educatoarele să facă schimb: o educatoare mai talentată la desen să facă desenul la o anumită grupă, iar cealaltă să o înlocuiască pentru reprezentări matematice sau dezvoltarea vorbirii, conform orarului. În felul acesta, copiii vor fi mai pregătiți pentru școală, pentru viață. S-au dat și alte îndrumări metodice, destul de amănunțite care, evident, au venit în sprijinul participanților.

Tovarășele **Rodica Șovar** a vorbit despre contribuția educatoarelor la formarea concepției științifice despre lume și viață, punind accentul, îndeosebi, pe cunoașterea mediului înconjurător în cele patru anotimpuri. Au fost subliniate, ca metode, observația imediată și cea în timp, iar ca elemente de conținut, deplasarea preșcolariilor în mediile naturale studiate. „Pe această linie — remarcă vorbitoarea — programa instructiv-educativă e puțin deficitară, deoarece cunoașterea mediului înconjurător ar trebui să fie preponderantă față de reprezentările matematice sau activitatea de dezvoltare a vorbirii”.

Cu acest prilej, tovarășele inspectoare au vizitat și câteva grădinițe și cămine de copii din municipiul nostru.

Prof. GHEORGHE ANDREI
Casa corpului didactic, Buzău

Deprinderile practice se capătă începând de la cea mai fragedă vîrstă

Pentru îmbunătățirea muncii metodice

E util, după părerea mea, ca regulamentul grădinițelor de copii să fie îmbunătățit, pentru ca într-adevăr învățământul preșcolar să se integreze în cerințele documentelor de partid. Este absolut necesar să se revadă planificarea muncii în grădinițele de copii, activitatea social-culturală, regimul zilnic la grupa mică, grupa mijlocie și grupa mare. Urmărind anexele de la paginile 52-54 din regulament, se constată uniformizarea activității, atât la grădinițele de copii cu program prelungit, cât și la cele cu orar săptămînal.

În munca de conducere, e necesar să se realizeze baza unei concepții moderne, științifice și practice, care să ofere un cadru adecvat perfecționării și diversificării în funcție de vîrstă a procesului instructiv-educativ. Înființarea unor comisii metodice a educatoarelor pe comună sau oraș — care să organi-

zeze în activitatea metodică și de perfecționare lecții deschise, schimburi de experiență, informări de specialitate, discuții, interasistențe, consfătuiri, simpozioane, este absolut necesară avîndu-se în vedere numărul mare de cadre care lucrează în noul an de învățămînt.

De asemenea cred că e bine ca, la nivel de comună sau oraș, să se îmbunătățească și activitatea consiliilor pedagogice, pentru dezbateri și rezolvarea la nivel de grădiniță a problemelor activității educative din grădinițe, generalizarea experiențelor pozitive, îmbunătățirea formelor de predare, stimularea personalului didactic în vederea perfecționării etc.

Prof. VALERIU SANDOVICI
director coordonator, comuna Dolhești, jud. Suceava

Consiliile pedagogice refuză formalismul

Fără îndoială, consiliile pedagogice sînt unul din mijloacele de completare a cunoștințelor noastre profesionale. Bineînțeles, dacă sînt bine organizate și au în dezbateri o temă majoră,

În ce privește învățământul preșcolar, însă, după părerea mea, consiliile pedagogice nu se desfășoară tocmai cum ar trebui. În multe cazuri, de exemplu, în mediul rural, mai ales în comunele unde sînt doar una sau două educatoare, consiliile pedagogice nu numai că sînt conduse de profesorii sau învățătorii din localitate, dar problemele învățământului preșcolar sînt complet neglijate. Ar fi mult mai indicat, cred eu, să se adune, în astfel de ocazii, un număr cit mai mare de educatoare, de la mai multe grădinițe — astfel ca dezbaterile și schimbul de opinii să fie cit mai complexe, mai eficiente.

La fel ar trebui să se procedeze și la oraș: un consiliu să întrunească 25-30 de educatoare, fiind condus de o educatoare competentă care se bucură de mult prestigiu.

Temele dezbătute în consiliile să fie corelate, în timp, cu activitățile din grădiniță; la început de an școlar se va acorda atenție problemelor

legate de grupa mică (copii care trebuie familiarizați cu grădinița); în trimestrul II — probleme legate de activitățile instructiv-educative, iar în trimestrul III accentul să cală pe teme privind pregătirea grupei mari pentru școală.

Temele consiliilor pedagogice ar fi bine să fie fixate la nivel de inspectorat, la începutul anului școlar, pentru a fi studiate și aprofundate la timp.

Educatoare MARIA PANTIȘ
Alba Iulia

O confruntare utilă

Recent, la Casa corpului didactic din București a avut loc o interesantă întâlnire, între **Maria Taiban**, profesoară de pedagogie la Liceul pedagogic din București și un grup de tinere educatoare, fostele sale eleve — repartizate în ultimii ani. Prin fructuosul schimb de opinii, la această întâlnire s-a creat

o veritabilă confruntare între ceea ce absolventele au învățat în liceu și ceea ce, acum, constituie practica vie a muncii lor în grădinițe.

Ca martor al discuției, ne propunem să consemnăm aici concluziile cele mai importante:

1. Pregătirea psihologică asigurată în liceu educatoarelor se dovedește a fi încă lacunară, nesistematizată, mai ales în capacitatea lor de a detecta, defini și trata variatele particularități psihice ale copiilor, mergînd pînă la deficiențe caracteriale. În această privință, educatoarele au mărturisit că în timpul practicii pedagogice, în liceu, nu aveau „timp” suficient să se ocupe de cazuri, deși fiecare copil reprezintă, în ultimă instanță, un „caz”. Deși în acțiunea de cunoaștere a copilului este implicat factorul familial, participarea elevilor în cadrul practicii pedagogice la acțiunile în comun ale grădiniței cu familiile copiilor a fost nesatisfăcătoare. Suprîncărcarea elevilor cu sarcini neîndeajuns dozate și selectate rămîne o realitate. Cum în momentul de față, la unele grădinițe există un procent de copii foarte dinamici, care cunosc deja scrisul și cititul din familie, educatoarele trebuie să știe ce formule să adopte și cu aceștia, iar programa să prevadă elemente care să ofere acestor copii activități la nivelul lor de dezvoltare.

2. Se simte lipsa unor cunoștințe de psihologie socială printre elevele care, la absolvirea liceului pedagogic, nu sînt încă maturizate pe plan social, în relațiile cu adulții, și se impun greu în

fața părinților. Ele simt nevoia ca liceul să le pregătească și pentru viață, în general, să le pună în situația de a cunoaște oameni de diferite vîrste, profesii, mentalități, a unor acțiuni ale școlii care să le scoată din izolarea față de ambianța socială. Iată ce declară **Viorica Dănilă**, de la Grădinița nr. 3 din București: „În cadrul vizitelor, în relațiile cu părinții, nu m-am simțit înarmată nici cu tactul, nici cu experiența necesară, să știu cum să vorbesc cu părinții, ce să observ în primul rînd”. Tot pentru o mai bună cunoaștere a mediului social specific profesional, educatoarea **Ioana Nuică**, de la grădinița I.T.B. — Săftica, a propus să se extindă sistemul întîlnirilor cu părinții pe cartier.

3. În privința programei și a manualelor liceului pedagogic, la „Literatura pentru copii” se prevede doar o oră pe săptămîină în anul V, iar manualul nu cuprinde analize de text adecvate specificului vîrstei preșcolariului, nu dă îndrumări de explicare la nivelul preșcolariului a unor cuvinte ca: ceață, nor, fulger. Explicarea fenomenelor fizice, care, în general, ori se amină, ori se face eronat, vulgarizator, cade și în sarcina profesorului de științe exacte din liceu.

4. În sfîrșit, o mai mare independență și libertate de acțiune a elevilor la practica pedagogică, pentru rezolvarea greutăților și a situațiilor inedite ce apar, se cuvine a fi realizată, pentru acomodarea lor reală cu regimul de muncă în grădiniță.

DOINA VOICULESCU

Instantaneu de la Grădinița de copii a Combinatului de confecții și tricotate, București.

RESURSELE AUTOANALIZEI

Eficiența activității de perfecționare se măsoară, se evaluează prin calitatea lecțiilor, prin nivelul științific și pedagogic la care sînt pregătite și realizate și, în final, prin rezultatele obținute în procesul de instruire și educare a elevilor, care trebuie să asigure o valorificare optimală a prețiosului potențial uman pe care îl reprezintă tîrnara generație.

Însăși pregătirea pe care o comportă o lecție, precum și celelalte forme de organizare a procesului instructiv-educativ, constituie o importanță cale de perfecționare a măiestriei didactice, înseamnă o perfecționare continuă, ritmică, aparentă, fiind întru totul subordonată cerințelor de fiecare zi ale practicii educative în vederea optimizării ei.

Pregătirea lecției are un caracter permanent, ea obligă la un studiu sistematic, organizat, susținut de motive puternice: obținerea unor rezultate controlabile și verificabile.

Date fiind determinările și condiționările multiple ale succesului unei lecții, pregătirea ei solicită din partea învățătorului sau a profesorului o documentare temeinică în domeniul specialității sale, investigații în diferite compartimente ale culturii generale, adiacente cu pregătirea sa de bază, cunoașterea problemelor de psihologia copilului sau adolescentului, de pedagogie generală, cunoașterea metodologiei și tehnologiei didactice specifice obiectului de învățămînt și fiecărei lecții. De asemenea, fiecare lecție trebuie încadrată într-o viziune politico-ideologică fundamentată pe concepția materialist-dialectică despre lume.

Reușita unei lecții depinde de această armătură solidă de idei, principii și tehnici din variate domenii, care trebuie selectate și valorificate în procesul ei de pregătire, cit și în realizarea ei.

Nivelul de pregătire al unei lecții se apreciază numai prin rezultatele ei, în măsura în care acestea reprezintă o obiectivare a scopurilor propuse. De aceea, analiza lecției are menirea să scoată în evidență valoarea, eficiența ei, pornindu-se de la confruntarea rezultatelor cu scopurile, cu intențiile, cu modelul inițial, pentru că în procesul de pregătire s-a elaborat doar un model ideal al lecției.

Din aceste motive considerăm că tot atît de importantă pentru perfecționarea activității didactice, alături de pregătirea lecției, este autoanaliza acesteia. Analiza critică a lecției efectuate de autorul ei reprezintă o resursă internă inepuizabilă pentru optimizarea procesului instructiv-educativ, un mijloc de autoreglare a lui în vederea ridicării randamentului școlar. (Nu numai rezultatele obținute la încheierea unor etape școlare — a unui trimestru, a unui an sau ciclului de învățămînt — trebuie să constituie prilej de meditație, de reflecție pentru învățător sau profesor, ci fiecare lecție sau activitate desfășurată cu elevii).

Preocuparea unui cadru didactic pentru perfecționarea sa continuă se măsoară, în primul rînd, prin această atitudine critică față de rezultatele muncii sale, de unde pornesc căutările înnoitoare, înlăturarea șabloanelor, a rutinei, renunțarea la atitudinea de automulțumire și înlocuirea ei cu dorința sinceră de autodepășire.

De regulă, mulți învățători și profesori, cînd sînt puși în situația să facă analiza lecțiilor pe care le-au ținut — adică atunci cînd lecțiile s-au desfășurat în prezența unei asistente — prezintă filmul lecțiilor, fac o descriere a lor, menționează metodele folosite, materialul didactic întrebuintat, toate acestea privite ca elemente izolate, detașate de ansamblu, neintegrate în unitatea funcțională a lecției.

Propriu-zis ei nu întreprind o analiză, nu încearcă o evaluare, o apreciere în funcție de obiectivele pe care și le-au fixat în faza de pregătire a lecțiilor. Chiar dacă se fac unele referiri la rezultatele lecției, acestea nu sînt raportate la scopurile stabilite anterior. În general, aproape nu se stabilește nici o legătură între pregătirea lecției, desfășurarea și rezultatele ei. Din modul în care relatează despre lecția ținută nu rezultă ce probleme l-au preocupat în mod deosebit în pregătirea ei și, dacă, așa cum a rezultat din realizarea lecției, ei a găsit soluțiile corespunzătoare.

Dealtfel, maniera în care se face autoanaliza lecției pune în lumină concepția care a stat la baza pregătirii ei, efortul depus de învățător sau profesor în crearea, în construirea acesteia; lecția fiind, așa cum se știe, un act de creație didactică.

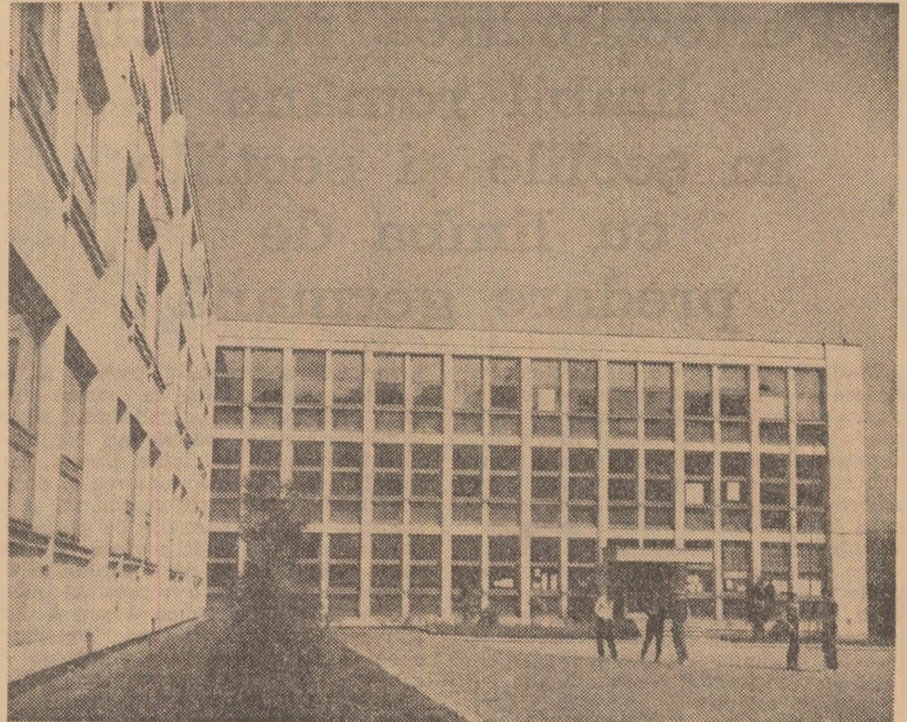
Lecția, prin scopul urmărit, constituie pentru un cadru didactic o situație-problemă care presupune diferite strategii de rezolvare a ei. Structura unei lecții, selectarea și delimitarea conținutului informațional, metodele folosite, materialul didactic, activitatea profesorului și elevilor nu sînt altceva decît modalități strategice de rezolvare a problemei, de realizare a scopului. Construind lecția într-un anumit mod, învățătorul sau profesorul înseamnă că a reflectat asupra diferitelor modalități, asupra diferitelor strategii, s-a oprit asupra aceleia pe care a considerat-o optimă.

Possibilitatea, mai bine zis, capacitatea de a argumenta, de a motiva opțiunea pentru o strategie sau alta, din mai multe variante posibile, în conceperea și constituirea unei lecții, ni se pare că pune în evidență, de la început, atitudinea creatoare a cadrului didactic față de activitatea sa, pregătirea pedagogică și experiența lui didactică, puterea de discernămint și de selecție, de valorificare a cunoștințelor și experienței sale.

Ar fi, deci, necesar ca autoanaliza lecției, ca și analiza ei, să aibă ca punct de plecare discutarea motivelor care l-au determinat pe învățător sau profesor să conceapă și să creeze lecția într-un anumit mod în vederea realizării obiectivelor propuse.

Nu se poate aprecia, de asemenea, în mod obiectiv un rezultat în munca instructiv-educativă dacă nu se procedează la determinarea contribuției diferiților factori și condiții a căror acțiune a fost considerată potențial în pregătirea activității respective.

Într-o asemenea concepție metodologică, fiecare moment și act din structura unei lecții dobîndesc o semnificație, sînt purtătorul unei intenții,

Noua clădire a Liceului central experimental de atletism din Cimpulung, județul Argeș.

al unui scop și se justifică în funcție de aceasta. Astfel diferitele componente ale unei lecții — conținutul, metodele, procedeele, mijloacele didactice, formele de comunicare și conlucrări dintre profesor și elev ș.a. — nu apar ca niște elemente și aspecte izolate care se articulează potrivit unei obișnuințe, unei „logici empiriste“, ci sînt raportate continuu la un sens, gîndite, motivate și integrate într-un mod specific în funcție de nouitatea fiecărei lecții care este determinată de conținutul și scopul său.

Autoanaliza unei lecții trebuie să se desfășoare potrivit acestei mișcări reversibile a gîndirii pedagogice — de la scopuri la rezultate și de la rezultate la scopuri — pe traiectoria căreia va putea fi examinată eficiența metodologiei didactice folosite, ca instrument de acțiune pentru obiectivitatea scopurilor.

Autoanaliza lecției, ca și pregătirea ei, necesită un anumit timp, astfel ca

învățătorul sau profesorul să poată reflecta asupra modului în care a desfășurat-o, să desprindă concluzii pentru munca sa de viitor, să le consemneze, să le compare cu altele rezultate din lecțiile anterioare. Numai în acest mod autoaprecierea lecției poate servi ca sursă a perfecționării măiestriei sale pedagogice.

Din acest punct de vedere, cadrele didactice sînt dezavantajate atunci cînd trebuie să facă autoanaliza lecției imediat după ce au încheiat-o. Dacă după desfășurarea lecțiilor cadrele didactice ar dispune de timpul necesar pentru a medita asupra lor, discuțiile care ar urma ar oferi organelor de inspecție mai multe elemente pentru aprecierea nu numai a lecțiilor la care s-a asistat, dar și a pregătirii generale pedagogice și metodologice a celui inspectat.

Conf. univ. dr.
EUGEN BLIDEANU

În sprijinul pregătirii învățătorilor

● Inspectoratul școlar județean Suceava și Casa corpului didactic au inițiat recent, la Liceul „Ștefan cel Mare“ din Suceava, o masă rotundă cu tema: „Cum putem lichida repetenția la clasele I—IV“, condusă de prof. Eugen Pleșca, inspector general, la care au participat numeroși învățători și învățătoare din județ. S-au evidențiat în cadrul discuțiilor principalele cauze care generează rămînerea în urmă la învățătură și insuccesul școlar al elevilor din clasele mici, precum și principalele direcții care se impun pentru prevenirea și eliminarea repetenției.

În programul activităților organizate pentru profesori a fost inclusă și masa rotundă avînd ca temă: „Pregătirea cadrelor didactice pentru activitatea socio-culturală“. La discuțiile conduse de Oltea Tănase, redactor al ziarului „Zori noi“ din Suceava, au participat cadre didactice din județ, directori ai căminelor culturale și ai caselor de cultură, reprezentanți ai C.J.C.E.S., U.T.C. și sindicat.

● Dintre activitățile organizate pentru învățători, în această perioadă, Inspectoratul școlar al municipiului București și Casa corpului didactic, am reținut expunerile: „Promovarea unui spirit euristic în activitatea didactică cu elevii din clasele I—IV“ (prof. emerit, gr. I Petre Sorin, inspector școlar), „Dinamica vocabularului“ (prof. Lucia Petrescu de la Liceul nr. 21 din Capitală), „Noțiuni despre mulțimi.

Concluzii care se desprind pentru orientarea predării aritmeticii la clasele I—IV“ (prof. gr. I Gh. Herescu, director adjunct al Liceului „Mihail Sadoveanu“)

și consultația privind predarea morfologiei la clasele I—IV, acordată de lector univ. Alexandru Popescu-Mihăilești de la I.C.P.P.D.

Începutul școlarizării pentru o nouă generație de elevi, în condițiile create astăzi dezvoltării învățămîntului românesc, presupune o deosebită grijă din partea învățătorilor și profesorilor pentru perfecționarea profesională, pentru calitatea lecțiilor predate, știut fiind că de o serioasă pregătire polivalentă a cadrelor didactice depinde încadrarea socială a viitorilor constructori ai societății noastre socialiste.

Perfecționarea predării limbii române în școlile și secțiile cu limba de predare germană

Școala în care predau funcționează cu trei secții: română, germană și maghiară. Prin însuși acest fapt școala noastră constituie un mediu favorizant cunoașterii reciproce între elevi, însușirii temeinice a limbii române. În ce privește modalitățile directe de asimilarea limbii române vorbite, amintesc: manifestările cultural-artistice, concursurile sportive, cercurile elevilor pe școală etc. În afara acestui cadru, subliniez importanța majoră a obiectelor care se predau în limba română la toate secțiile, cum sînt istoria și geografia, Direcțiunea școlii noastre, împreună cu întregul colectiv de cadre didactice, a întocmit în așa fel orarul încît la secțiile cu limba de predare a naționalităților conlocuitoare, cel puțin un obiect într-o zi, se predă în limba română.

Manualele pentru clasa a V-a și a VI-a, redactate într-o viziune nouă, vin în mod substanțial în sprijinul perfecționării procesului de predare a limbii și literaturii române și implicit a însușirii ei de către elevi. În acest fel, pentru elevii noștri, trecerea de la clasa a VI-a la a VII-a, unde sînt manuale comune de limbă și literatură română independent de secție, nu mai prezintă un grad de dificultate.

În activitatea noastră la catedră, punem un accent principal pe îmbogățirea vocabularului elevilor. Și aici Ministerul Educației și Învățămîntului a venit în ajutorul elevilor prin texte, prin asigurarea unui număr de ore pentru fixarea cunoștințelor dobîndite în lecțiile anterioare, prin orele rezervate compunerilor, în fine, prin orele lăsate la dispoziția profesorului, pe care le folosim în funcție de situația reală a clasei.

Pentru a favoriza însușirea și lărgirea lexicului activ, folosirea conștientă a unor expresii uzuale, recurgem la mijloace moderne, cum ar fi discurile sau la altele ca albumele cu vederi care oglindesc realizările orînduirii noastre sociale. De asemenea, folosim frecvent crearea de situații cît mai apropiate de cele din viața reală.

În textele literare studiate, acolo unde elevii întîlnesc arhaisme, regionalisme sau locuțiuni verbale, stăruim îndelung pentru a le explica și a-i ajuta să și le însușească în mod conștient.

Există câteva particularități specifice însușirii limbii române de către elevii germani. Astfel, elevii din clasele mici au tendința să folosească forma

invariabilă a articolului posesiv (a, ai, ale). De asemenea, la vîrste mai mici încă nu și-au conștientizat regula de formare a genitivului singular al substantivelor feminine. Uneori, manifestă ezitări în pronunțarea și scrierea diftongilor și triftongilor, ca și în scrierea formei articulate de plural cu doi sau trei i a unor cuvinte, ca: **fiu, copil, codru**. Tot la acest capitol, o dificultate frecventă o reprezintă recunoașterea și scrierea cu **â** sau **ă**. Sub influența limbii materne, operează unele transferuri de reguli, cum ar fi așezarea virgulei înaintea complementivei directe. În fine, am putea aminti și tendințe de utilizare a imperfectului indicativ cu valoare de perfect compus sau calchierea unor expresii, locuțiuni din limba germană în limba română, fenomen întîlnit mai des la elevii claselor V și VI. Mai tirziu, asemenea forme sînt eliminate.

Ca modalități de lucru pentru consolidarea unor deprinderi de scriere și pronunțare corectă a limbii române — îndeosebi la clasa a V-a, unde, după cum am amintit, întîlnim cel mai adesea aceste expresii — recurgem la diferite forme de compunerii. La început, folosim compunerile colective, pentru a-i ajuta pe elevi să se exprime în mod logic. Pe urmă, trecem la compunerile semicolective, iar în partea finală a anului școlar, la compunerile individuale pe teme libere sau date, care solicită atît gîndirea copilului, cît și capacitatea sa de exprimare coerentă, corectă, nuanțată. Obişnuiesc să analizez compunerile în orele speciale pe care le avem consacrate prin programă pentru această activitate. (La clasa a V-a, programa prevede: 2 ore de lectură, 2 ore de gramatică și o oră de compunere). Bineînțeles, nu există o ruptură între orele consacrate acestor trei feluri de activități. Aceasta, intrucît predăm în mod unitar obiectul limbii și literaturii române și apelăm la anumite cunoștințe din gramatică pentru a explica unele probleme de vocabular sau de compunere ori invers. Important este ca prin munca noastră la catedră să reușim ca trecerea elevilor în clasa a VI-a să însemne nu numai un volum de cunoștințe în plus, ci și deprinderi de vorbire și scriere corectă și expresivă a limbii române, însușite în mod conștient și activ.

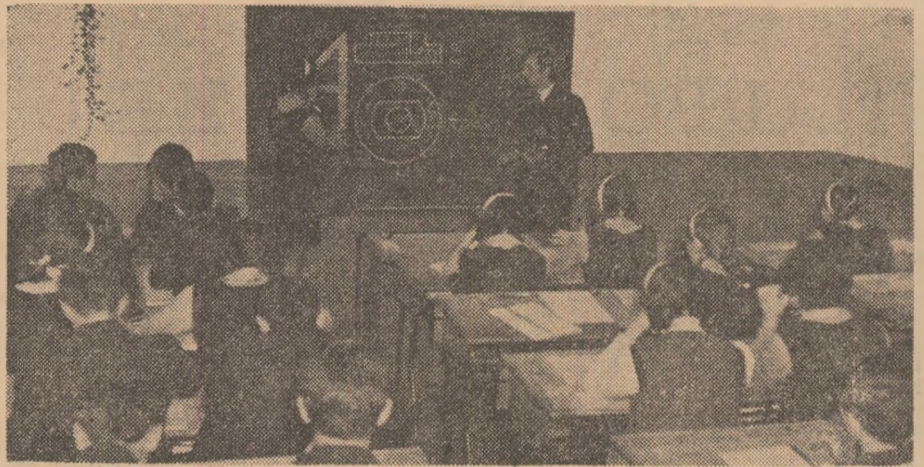
Prof. SIGRID SCHNEIDER
Școala generală nr. 15 —
secția germană, Sibiu.

Optimizarea activității în cabinetul școlar

Pentru a obține un învățămînt de calitate, o atenție deosebită trebuie să acordăm mijloacelor de comunicare și verificare a cunoștințelor. Cabinetul de matematică ne creează condiții pentru îndeplinirea acestui scop. Uneori se înțelege că prin modernizarea învățămîntului trebuie să îndepărtăm metodele clasice. Prin înființarea cabinetului de matematică nu se resping metodele clasice utilizate în predare, ci ele se adaptează condițiilor create de aplicarea mijloacelor moderne. De aceea, în predare, un accent deosebit am pus pe metoda intuiției, care este folosită de mult în învățămîntul clasic și am îmbinat-o în mod creator cu metodele descoperirii, ale dezbaterii și învățării în grup. Faptul că ne-am adunat materialul în cabinet nu înseamnă că am adus ceva nou. Modernizarea învățămîntului matematic nu înseamnă nici introducerea masinismului, dar nu trebuie să neglijăm faptul că toate acestea ne vor ajuta extrem de mult în găsirea unor căi mai simple de ușurare a comunicării la elevi a tuturor cunoștințelor, a-i face să gîndească și să judece. De la început ne-am propus să procedăm în mod diferit la comunicarea cunoștințelor, de la clasă la clasă. Am pus un accent mai mare pe învățarea în grup. Învățarea în grup nu este ceva

nou, dar se folosește mai mult și cu mai mare succes astăzi, datorită mijloacelor moderne de predare.

Cabinetul de matematică de la școala noastră este amenajat într-o sală de clasă obișnuită. Pornind de la ideea că mediul influențează foarte mult asupra formării elevilor am căutat să creăm cadrul corespunzător pentru a le dezvolta imaginația. Intrucît la matematică se lucrează foarte mult la tablă, am introdus o tablă de 4 m lungime și de 1,20 m lățime. Pentru lucru la tablă avem mai multe rigle cu miner, compase, echere, raportor, și avem intenția să confecționăm un dispozitiv care să cuprindă toate instrumentele necesare, transformînd tablă într-o planșetă de lucru. Am ținut să introducem pe pereți planșele care reprezintă figurativ conceptele fundamentale ale matematicii. Altă serie de planșe vor fi expuse într-un pliant pentru a fi consultate de elevi. În vederea folosirii materialului și în timpul proiecțiilor am confecționat un panou electric pe care am fixat planșele cu demonstrațiile și formulele folosite permanent. Am procurat două truse de corpuri geometrice din plastic și două din lemn, două truse de figuri plane și corpuri geometrice din sîrmă confecționate de elevi în cadrul cercului de matematică, pe care le folosim drept

La o oră de matematică la Liceul nr 2 din Fălticeni.

O nouă metodă în lecțiile de matematică

O mare parte a orelor de matematică din școală este rezervată rezolvării de exerciții și probleme și este important ca încă de la predarea teoriei, a noțiunilor și teoremelor (a regulilor și proprietăților, cum le numim adesea) să se utilizeze metode active de lucru, aplicabile la rezolvarea problemelor de matematică de către elevi. De aceea, profesorul trebuie să analizeze elementele (cunoștințe, raționamente) ce intervin în rezolvarea problemelor pe care lecțiile noi le pun, să asigure pregătirea elevilor încă din lecțiile anterioare (fie prin exerciții și probleme adecvate, fie prin observații făcute în cursul lecțiilor) și să-și pregătească întrebări ajutătoare cu care să intervină dacă elevii nu găsesc singuri soluțiile.

De fapt, la matematică, deosebirea dintre o teoremă și o problemă, în care se cere „să se demonstreze că...” (de exemplu), constă numai în importanța celor ce se cer demonstrate. Este vorba atît de importanța aplicativă, cît și de importanța raționamentelor prin care se obține demonstrația. De cele mai multe ori, demonstrarea unei teoreme folosește metode și procedee active de gîndire sau artificii utile în rezolvarea multor probleme. Din analiza procesului de descoperire a demonstrației unei teoreme, de pildă, se pot desprinde metode de rezolvare, mult mai ușor deosebite prin reconsiderarea unui număr oarecare de probleme.

Fiecare rezolvare de probleme propriu-zise sau problematizarea predării teoriei este bine să se încheie cu o analiză a procesului de rezolvare, redusă măcar la observația: ce ar trebui să reținem din rezolvarea acestor probleme?

Prin problematizarea predării teoriei se depășește și discrepanța care mai există uneori în școală între teorie și

aplicații. Cele două aspecte dobîndesc o legătură organică, ajutînd elevilor să depășească dificultatea pe care o înțimpină adesea la rezolvarea exercițiilor și problemelor cu caracter „mai teoretic”, a exercițiilor și problemelor în care li se cere mai ales să gîndească și mai puțin să calculeze.

În practică, este indicat să se înceapă prin propunerea fiecărei lecții, individual, ca o problemă elevilor. Astfel, la predarea teoremei bisectoarei, pregătirea se poate face după explicarea teoremei lui Tales, sau după cîteva aplicații la această teoremă, prin observația că ea se va aplica ori de cîte ori se va cere să se demonstreze egalitatea a două rapoarte, dacă există o paralelă potrivită. După enunțarea teoremei, se va cere elevilor să găsească demonstrația. Profesorul își poate pregăti întrebări ajutătoare de forma: „ce trebuie să se demonstreze?” cum se demonstrează egalitatea a două rapoarte?”. În analiza raționamentelor desfășurate se va insista asupra ideii de a duce o linie ajutătoare pentru a crea condițiile de aplicare a unei teoreme despre care se consideră că ar putea conduce la rezolvarea problemei.

La lecția „Teorema lui Rolle”, pregătirea va consta în cîteva exerciții de aplicare a teoremei lui Fermat (de exemplu, să se verifice pentru cîteva funcții elementare, a căror reprezentare grafică elevii o cunosc, că în punctele de extrem local derivata se anulează) și cîteva exerciții în care să se ceară intervalul în care este transformat de către o funcție continuă un anumit interval din domeniul de definiție. (De exemplu în ce interval este transformat intervalul $[1,6]$ de către funcțiile: $f(x) = \sin x$; $g(x) = -x^2 + 5x$; $h(x) = -x^2 + 7x - 5$ etc.).

Predarea poate începe cu următoarea problemă: cum credeți că arată reprezentarea grafică a unei funcții continue pe un interval $[a, b]$, derivabil pe (a, b) și cu $f(a) = f(b)$? Observați o proprietate comună? În acest fel se poate propune elevilor nu numai găsirea demonstrației unei teoreme enunțate, ci chiar descoperirea enunțului. În continuare, pentru aflarea demonstrației este necesar ca elevii să observe că funcția trebuie să aibă cel puțin un punct de extrem în interiorul intervalului și să exprime această observație folosind termeni pre-cîși și raționamente riguroase. În analiza raționamentelor făcute se pot pune întrebări legate de momentul utilizării continuității și derivabilității în demonstrație.

La capitolul „Proprietățile radicalilor” am putea lansa problema: cum se comportă oare extragerea de rădăcină față de celelalte operații? Întrebări auxiliare ar putea fi: „cercetați cîteva exemple numerice”. Dacă elevii nu reușesc să dea exemple adecvate profesorul poate continua: „urmăriți de pildă, exemplele: $\sqrt{16 \times 9}$;

$\sqrt{16 + 9}$; $\sqrt{169}$; $\sqrt{16 - 9}$ etc”. Urmărim ca elevii să desprindă proprietățile radicalilor din considerarea cazurilor particulare prezentate și să-și dea seama de necesitatea demonstrațiilor.

După ce elevii au un anumit antrenament, se poate trece la o formă superioară: să se propună elevilor teme, probleme mai complexe, a căror soluționare să se facă pe parcursul mai multor lecții, ceea ce ar constitui analogul din procesul de învățare al temelor din cercetarea științifică

material demonstrativ. Cabinetul mai dispune de două dulapuri tip bibliotecă, care cuprind manuale pentru toate clasele, toate culegerile de probleme și exerciții apărute, reviste de specialitate și tratate toate, în mai multe exemplare.

Am procurat de asemenea 36 truse de geometrie alcătuite din: rigle, echere, raportor, florar și compas, trei truse de compas. Am căutat ca, din cabinet să nu lipsească instrumentele de măsură: trusă de metru liniar alcătuită din metru gradat și metru demontabil, metru timplarului centimetru de croitorie, ruletă, șubler, vinclu, micrometru, cinci rigle de calcul și avem intenția să cumpărăm încă 30, trusă pentru demonstrarea formării corpurilor de rotație (anexe la mașina centrifugă).

Instrumentele de măsurat, precum și piesele le-am introdus în cabinet deoarece majoritatea elevilor noștri vor deveni muncitori și sperăm să contribuim astfel la integrarea în producție a tinerilor absolvenți. Spre deosebire de clasă, în cabinet trebuie să dispară noțiunea de profesor și elev și să apară noțiunea de cercetător și ucenic cercetător. Aici, elevul trebuie să învețe să cerceteze, și să descopere. Pentru obținerea unor rezultate mai bune, profesorul de matematică trebuie să păstreze o strînsă legătură cu celelalte obiecte de învățămînt.

Prof. DUMITRU ANA
Prof. IOAN MIHAILĂ
Școala generală nr. 1
din comuna Telega, județul Prahova

Lector univ. ELENA OPREANU
Universitatea București

(Urmare din pag. a 5-a)

sau al fizicii mai mare e decât a-l putea spune; pentru că între altele, prea mult ni-l întrebuițăm la economie...

Știința fizicii este de folos foarte și spre ținere sănătății căci arată... omului și cum să-și cruțe sănătatea și să încinguie boalele... (Gh. Șincai, *Învățătura fi rească spre surparea superstiției norodului*, capitolul I, 1-3 cf. Texte privind dezvoltarea gândirii social-politice în România, vol. I, București, Editura Academiei R.P.R., 1954, p. 85 și 86).

„Filozofia, ea poate să ne învețe a ne gândi și cum să ne îmbogățim limba și cum să ne înfrumusețăm sufletul și inima, adică cum să fim oameni și români”. (I. Heliade-Rădulescu, *Asupra ortografiei românești*, în: „Supliment la Curierul românesc”, nr. 7/1938).

„Omenirea nu e staționară. Ea înaintează neîncetat, străbătând orice împiedicare... Dezvoltarea ei se urmează regulat după legile fixe ale progresului. Cej ce mai tăgăduiesc azi mișcarea sînt puțini. Dacă mai sînt, vază trecutu-

lui: cite schimbări! Cite pfa-ceri! atit în lumea morală cit și în cea materială. Tiranij pot îndoi cruzimile, pot întrebuița toată puterea lor pentru a opri progresul. Nu vor izbuti niciodată. Ideea își face loc și străbate în inima poporului. Inteligența nimicește planurile tiranilor; e lege ca dreptatea și adevărul să triumfe asupra puterii și minciunii... Azi popoarele cercetează mai nainte de a crede; religia lor e convingerea. Dacă unele mai sînt în sclavie, cauza e că nu sînt lumitate. Să luminăm dar poporul dacă vrem să fim liberi. Dacă vrem să intrăm în solidaritatea națiilor, dacă avem sentimentul datoriei, dacă vrem să împlinim în lume o misiune oarecare” (Nicolae Bălcescu, *Trecutul și prezentul, în Antologia gândirii românești*, vol. I, București, Editura politică, 1967, p. 283).

„Într-adevăr se poate spune că revoluția din Moldova, Muntenia și Transilvania de la 1848 a reprezentat, în răsăritul Europei, cel mai înaintat avanspost al marilor mișcări politice și schimbări sociale care cuprinseseră continentul nostru începînd de la marea

revoluție franceză din 1789. Aceasta relevă gradul înalt de radicalizare a spiritului militant al maselor populare din provinciile românești, voința de luptă a poporului român, conștient de interesele sale vitale, hotărît să-și cucerească cu orice sacrificii libertatea socială și națională, dreptul de a trăi unit, liber și stăpîn în propria sa țară”. (Nicolae Ceaușescu; Cuvîntarea la adunarea populară de la Iași consacrată aniversării revoluției de la 1848, București, Editura politică, 1973 p. 13).

Întrebări

1. Care este locul și importanța filozofiei bunului simț și a gândirii folclorice în dezvoltarea gândirii filozofice românești?

2. Vorbiți despre importanța lui Dimitrie Cantemir ca cel dintîi gînditor român ce abordează în mod direct probleme strict filozofice.

3. Prezența iluminismului românesc, legătura lui cu iluminismul european și trăsăturile lui specifice.

4. Ce idei social-politice și filozofice au luminat mișcările revoluționare de la 1848?

ÎN DEZBATERE:

Tematicile orientative de științe sociale

O pregătire mai temeinică în domeniul economic

Pornind de la ideea că astăzi, mai mult ca oricînd, învățămîntul este legat de producție, că majoritatea absolvenților sînt îndrați în ramurile producției materiale, s-a ajuns la concluzia că actualul plan de învățămînt privind predarea științelor sociale nu corespunde pe deplin cerințelor pe care societatea le pune în fața învățămîntului.

Se consideră că este necesar ca școala să pregătească mai temeinic elevul în domeniul economic.

Este de dorit ca absolvenții liceului și mai ales ai unui liceu cu profil industrial, economic, agricol sau de arhitectură dintre

care mulți își continuă studiile în învățămîntul superior, trebuie să stăpînească bine noțiunile legate de procesul de producție, productivitatea muncii, legea valorii, procesul de reproducție, gestiunea economică, prețul de cost, beneficiul și rentabilitatea, salariul și formele lui, sistemul de salarizare, legislația muncii ș.a.

Din discuțiile purtate cu cadrele didactice din județul Dimbovița în cadrul consfătuirilor din septembrie a.c. s-a desprins necesitatea acordării unui număr mai mare de ore de predare pentru a face posibilă explicarea noțiunilor, astfel încît fiecare elev să și le poată însuși conștient și,

mai mult, să se poată opera pe viu adică sub îndrumarea profesorului elevul să facă diferite analize economice legate de activitatea pe care o desfășoară în cadrul instruirii practice, sau în cadrul întreprinderii în care face practica în producție.

Se impune, de asemenea, ca absolventul liceului să cunoască temeinic politica economică curentă și de perspectivă a partidului nostru pentru a fi capabil să acționeze conștient, să înțeleagă interdependența dintre diferite fenomene economice, să ia decizii în cunoștință de cauză.

În cadrul consfătuirilor cadrelor didactice din județul Dimbovița au fost aduse și alte argumente care motivează, alături de cele arătate mai sus, necesitatea de a se acorda prin planul de învățămînt un număr mai mare de ore obiectului economie politică.

În această idee, propunem următoarea structură a planului de învățămînt pentru obiectele de studiu privind pregătirea umanistă, politică și socială la liceele industriale. (Vezi tabelul de la pag. 7).

Este necesară o asemenea distribuție a orelor pentru cele 7 obiecte de studiu înscrise în tabel din următoarele considerente:

(Continuare în pag. a 7-a)

(Urmare din pag. a 2-a)

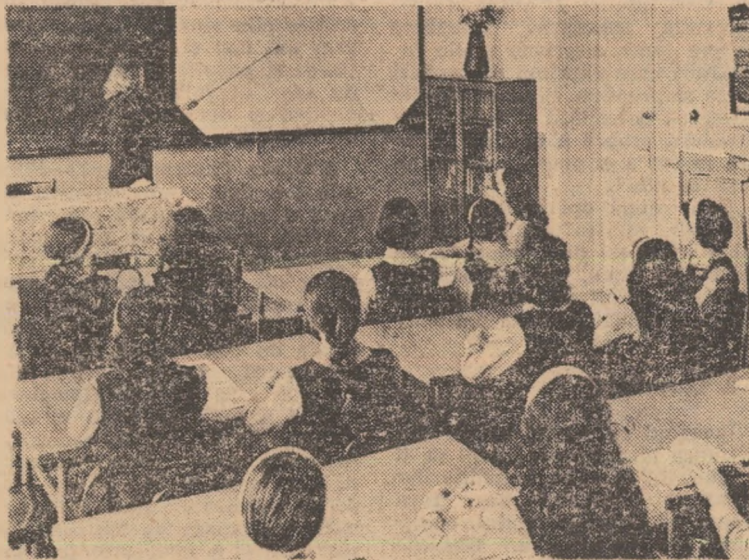
ției pe care ei o închină realizării scopului social fundamental stabilit de Congresul al X-lea al P.C.R. — începerea și realizarea în perspectivă a procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. În orinduirea noastră socialistă munca este o chestiune de onoare, respectiv capătă o dimensiune de ordin moral, întrucât ea devine un domeniu de manifestare a atitudinii fiecărui om față de interesele fundamentale ale tuturor membrilor societății; deci, în atitudinea față de muncă începe să se manifeste, din ce în ce mai mult, măsura în care fiecare om și-a însușit normele și deprinderile moralei noastre socialiste.

Între cerințele exprimate de norme și valorile moralei noastre socialiste pe de o parte și dorințele individuale pe de altă parte, între exprimarea corectă a normei și însușirea corespunzătoare a conținutului ei de către fiecare cetățean în parte, astfel încât să-și regleze acțiunile în conformitate cu cerințele impuse de normele moralei socialiste mai sînt încă distanțe apreciabile ce trebuie acoperite, după

cum au subliniat documentele Plenarei, într-un ritm mai rapid.

Prin urmare, se poate afirma — și în această direcție — că se impune elaborarea și realizarea unei strategii în direcția formării conștiinței sociale socialis-

te în general și a conștiinței morale în special la toți oamenii muncii din țara noastră în direcția transformării cerințelor impuse de normele moralei comuniste în cerințe proprii fiecărui individ

In cabinetul de științe sociale al Liceului „Vasile Alecsandri” din Bacău

Filozofia românească în secolele XVI — XVIII și în prima jumătate a secolului al XIX-lea

Lecția a 9-a de filozofie pentru anul III

Istoria poporului român a fost o istorie grea și frământată. Dar, în ciuda împrejurărilor istorice vitrege, în ciuda invaziilor și așupririlor, a jugului străin și a exploatării autohtone, românul român a învățat să gîndească și-a dezvoltat cultura, nu a rămas în afara ideilor care circulau într-o epocă sau alta și, dovedindu-se ca un puternic factor de progres și civilizație, a adus o contribuție de preț la tezaurul creației universale

Dezvoltarea culturii românești în contextul unei istorii puternic încercată explică prezența unor idei valoroase nu numai în scrieri, ci și în folclorul nostru deosebit de bogat, precum și în platformele și programele diferitelor mișcări sociale.

Urmărind principalele etape ale dezvoltării gândirii filozofice în cultura românească, vom vedea cum, rînd pe rînd, pe măsura dezvoltării forțelor de producție, gîndirea și cunoașterea — aș-

punzînd nevoii adînci de independență a cugetării omului — s-au desprins de sub tutela religiei, s-au laicizat.

1. Epoca medievală (secolele XV—XVI)

În această epocă dominantă era concepția religioasă despre lume. Contradicțiile dintre nobilimea feudală și masele de iobagi au generat însă idei progresiste, cum ar fi ideea egalității originare a oamenilor și a demnității ființei omeneste. De exemplu, în „înțelegerea de la Cluj Mănăștur” (6 iulie 1437), țărani răsculați împotriva nobililor feudali vorbesc de faptul că „ei sînt lipsiți de toate drepturile lor, de libertate”, libertatea fiind înțeleasă ca un drept natural al omului. Gheorghe Doja, în discursul său din 1514, va exprima convingerea de nezdrunțat a maselor răsulate că „robia nu vine de la natură”, ci este împotriva naturii umane.

(Continuare în pag. a 4-a)

(Urmare din pag. a 3-a)

Învățăturile lui Neagoe-vodă Basarab către fiul său Teodosie (începutul sec. XV) au marcat un moment de o valoare deosebită, nu numai în gândirea românească, ci și în gândirea universală a epocii respective. Deși lucrarea rămâne, în ansamblul ei, integrată concepției religioase despre lume, cuprinde multe învățături care exprimă preocupări laice și practice. Pozitivă este afirmarea necesității și valorii cunoașterii proprii a omului: „mințea în om și-n puterile lui sufletești se află”.

Dacă după opinia lui Neagoe Basarab mințea omului judecă fiind luminată de Dumnezeu, un secol mai târziu, Miron Costin va îndrăzni să afirme că omul „să grăiască numai pe socoteală omenească”.

2. Umanismul

Începând cu secolul al XVI-lea viziunea laică asupra lumii va fi promovată în operele gânditorilor umaniști **Nicolae Olahus, Ioan Honterus, Oprea Dascălul, cronicarii, Nicolae Milescu, Dimitrie Cantemir**. Ca și umaniștii Renașterii, acești cărturari au manifestat încredere în om și în posibilitățile lui de a cunoaște realitatea și de a-și făuri o viață pămîntescă fericită; au preluat cultura antică greco-romană, au avut preocupări științifice și au afirmat dreptul la o gândire eliberată de dogmele religioase. **Nicolae Olahus** a fost un gânditor de renume european, a avut o concepție causală asupra istoriei, înlăturând teza intervenției divine în explicarea evenimentelor istorice. **Oprea Dascălul**, de la școala din Scheii Brașovului, elogiază învățătura, pentru că ea „dăruiește oamenilor putere”; tot el afirmă ideea umanistă a nemuririi pămîntene prin cultură.

Un loc deosebit în mișcarea umanistă îl ocupă cronicarii **Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce, Constantin Cantacuzino Stolnicul**. În scrierile lor apar puternice manifestări ale gândirii laice. Ei prezintă faptele și evenimentele nu numai și nu atât ca rezultat al voinței divine, cât mai ales ca un rezultat al acțiunii oamenilor, al „vitejiei moldovenilor”, al „înțelepciunii” sau „nesocotinței” conducătorilor de oști.

Cronicarii prețuiesc rațiunea omului, pentru că „alta nu deosebește pe om de dobitoace și de fiare”.

ron Costin): acordă importanță deosebită simțurilor, din rindul cărora prevalează văzul, pentru că el „așază în adevăr gândul nostru și ce vede în ochii lui nu încapă să fie îndoială în cunoștință”.

Constantin Cantacuzino Stolnicul va ajunge până la afirmarea caracterului istoric al fenomenelor sociale, căci „toate lucrurile cite sint pe lume” trec prin trei faze și anume „urcarea, starea și pogorirea”, adică apariția sau dezvoltarea, afirmarea deplină și decăderea sau „plecare”.

Dimitrie Cantemir (1673—1723) este cea mai reprezentativă figură a epocii feudale din țara noastră, unul din cei mai culti oameni ai epocii sale. El este poate cel dintâi gânditor român care tratează în mod direct probleme filozofice, în special cele legate de cunoaștere și teoria cunoașterii. Dacă în una din scrierile sale timpurii (**Imaginaea tainică a științei sacre**), el este puternic influențat de concepția mistico-religioasă asupra cunoașterii, în celelalte lucrări va evidenția excelența gândirii umane naturale, scoasă de sub obrocul teologiei și a unei „științe sacre”, atocuprinzătoare. Situndu-se pe poziția renascentistă a teoriei „dubiului adevăr”, teoria relativ avansată pentru acea vreme, el va separa știința și filozofia de teologie, cunoașterea rațională de credință. Delimitarea științei de teologie, eliminarea credinței din domeniul științei îl așază pe Dimitrie Cantemir printre precursorii gândirii științifice din țara noastră. În **Istoria ieroglică** afirmă cu toată claritatea că „toată știința din povăța simțurilor se află” și că „știința lucrurilor”, „care din clară arătare se naște”, este „lumina minții”, baza cunoașterii raționale. În **Micul manual de logică** arată că prin rațiune și gândire naturală omul ajunge „la adevărata înțelepciune”; ordinea și legile gândirii logice sint reflectări ale „ordinii neîntrerupte a naturii”, ale „legii proprii a naturii”.

O altă poziție înaintată la Cantemir este înțelegerea deterministă, causală, a fenomenelor naturii și societății: „Nici un lucru fără pricină să se facă nu poate”. Causalitatea obiectivă este însă explicată de el ca o „dispoziție divină”. Cantemir admite dogma creației, dar și aceasta este o completare progresistă pentru acea vreme, odată creațiunea încheiată Dumnezeu nu mai intervine în dezvoltarea ei.

care operează deja în mod natural”.

În domeniul gândirii istorice Dimitrie Cantemir critică cu vehemență politica filoturcă dusă de o parte a boierimii și înțelege istoria ca o succesiune a monarhiilor, supuse legii „creșterii și descreșterii”, avînd o perioadă de ascensiune și una de decădere. Noblețea unui popor nu constă numai în vechimea lui sau în mărimea teritoriului pe care-l ocupă, ci mai ales în „învățături” și cultură, în bunele moravuri și „vrednicie”. El susținea, de asemenea, că „trebuie să arăți înțelegere față de sărăcie”, că țărani sint ca niște „albine pe care apasă o muncă grea și întreținerea societății”, iar boierii sint ca niște animale de pradă „aducătoare de rane netămduite”. Cu toate acestea, datorită poziției sale de călău, Cantemir nu a militat pentru răsturnarea relațiilor feudale.

3. Iluminismul

Destrămarea relațiilor feudale și formarea relațiilor capitaliste de producție, asuprirea națională a românilor din Transilvania și jugul otoman în celelalte două principate au determinat, la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și în prima jumătate a secolului al XIX-lea, apariția și dezvoltarea în țările românești a unui amplu curent de gândire iluministă. Dintre reprezentanții lui mai cunoscuți vom aminti pe **Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior, Ion Budai-Deleanu, Koteles Samuel, Michael Hissmann și Ludwig Roth** în Transilvania; **Gheorghe Lazăr, Dinicu Golescu, Eufrosin Poteca, Ion Heliade-Rădulescu** în Țara Românească; **Gheorghe Asachi** și alții în Moldova.

Iluminismul românesc a avut, ca, de altfel, întregul iluminism european, un caracter antifeudal și anticlerical. Arhimandritul, scria Samuil Micu nu au „nici învățătură și nici rivnă”, dar mîncă veniturile mănăstirilor, venituri din care s-ar putea organiza școli și tipări cărți și „cu care fericirea țării și a norodu lui s-ar putea agonisi”. Ion Budai-Deleanu demască fanatismul religios și are o atitudine radicală critică față de toate religiile (catolică, ortodoxă, musulmană).

Este condamnată iobăgia ca o înrobire inumană a omului, ca o stare de „slugă și rob. prost și neînvătat, sărac și linsit”.

(Continuare în pag. a 5-a)

(Urmare din pag. a 4-a)

Specific iluminismului Școlii ardelenice este faptul că a implementat lupta antifeudală cu lupta de emancipare națională, cu lupta pentru drepturi egale ale românilor din Transilvania cu categoriile privilegiate. Prin asigurarea libertății naționale și sociale, considerau unii reprezentanți ai iluminismului ardelenic, se va înlătură înfrățirea tuturor națiunilor conlocuitoare, căci „potrivit cu înțelepciunea este ca toți oamenii... să se iubească unul pe altul ca frații și o nație să alege cu ajutorul altuia, spre înaintarea culturii, de a care depinde fericirea pe pămînt” (Petru Maior).

În ceea ce privește organizarea statală, iluminiștii au fost, în general, adepții „monarhiei luminate”. Ion Budai-Deleanu a militat însă pentru republică democratică liberă și independentă, pentru că „În republică omul se ridică

La vrednicia sa cea deplină”

Angajați sincer în activitatea de realizare a fericirii neamului, iluminiștii vor să asigure această fericire exclusiv prin mijloace iluministe, adică prin mijloacele culturii. Acest lucru explică și atitudinea lor reformistă, respingerea revoluției ca mijloc de rezolvare a problemelor sociale. În spiritul iluminismului ei au făcut eforturi perseverente pentru răspîndirea științei de carte și înființarea școlilor populare, pentru învățarea meseriilor, popularizarea cunoștințelor științifice și combaterea superstițiilor. Ei aveau convingerea că „prin învățatură se cîștigă înțelepciunea, se dobîndește fericirea”.

În domeniul teoriei cunoașterii, iluminismul se situează pe poziția senzualismului lockean; „toată cunoașterea omenească vine de la simțiri”; omul se deosebește de animale prin rațiune, el este „jivină cuvîntătoare”. Omul trebuie să se folosească de simțurile și de mințea lui proprie. În cunoașterea lucrurilor trebuie să se caute raporturile cauzale, deoarece cunoașterea cauzală ne ferește de prejudecăți și de superstiții. Prin opera sa **Învățătura firească spre suranarea superstiției norodului**, Gheorghe Șincai a dat cel mai reprezentativ monument al iluminismului românesc. Petru Maior a atacat obscurantismul teologic și papalitatea, a criticat dogma infalibilității papii, care înaintea lui Dumnezeu este doar un om. El afirmă că „dacă papa și-a dat în demnitate și nu poate să se

ce ne mai rupem capetele cu atîtea învățături?”.

Deși cei mai mulți dintre reprezentanții iluminismului nu s-au eliberat de concepția religioasă asupra lumii, elementele iluministe, materialiste și anticlericale din gândirea lor dovedesc caracterul înaintat al concepției lor despre lume. Michael Hissmann a răspîndit, prin traduceri, ideile iluminiștilor francezi și s-a situat pe poziția unui materialism mecanicist.

Orientarea cunoașterii către problemele reale ale vieții, către natură și societate a dezvoltat interesul pentru științe și a dat naștere unui curent științific-iluminist care și-a desfășurat activitatea în special în jurul **Societății de medici și naturaliști**, înființată la Iași, în 1833. Medici ca **Mihai Zota** și **Iacob Cihac**, oameni de știință ca **Gheorghe Asachi, Teodor Stamat** și alții încep să răspîndească idei din domeniul științelor naturii apropiate de materialism.

4. Idei filozofice ale mișcării revoluționare din 1848.

Dezvoltarea relațiilor de producție capitaliste a împus, cu necesitate obiectivă schimbări radicale în structura societății. Înlăturarea relațiilor de exploatare feudală. Generată de aceste condiții și cauze economico-sociale, revoluția de la 1848 a fost precedată și însoțită, în toate cele trei provincii românești (Moldova, Țara Românească și Transilvania) de o puternică mișcare ideologică și filozofică: Din galeria bogată a gânditorilor de la 1848 vom aminti numele lui Nicolae Bălcescu, Cezar Boltaș, Dimitrie Bolintineanu, Eftimie Murgu, Avram Iancu, Mihail Kogălniceanu, Alecu Russo, Simion Bărnuțiu, George Barițiu, Timotei Cipariu ș.a.

Întreaga lor gândire a avut un caracter militant. În scrierile și în lupta lor și-au găsit expresie nu numai interesele burgheziei, ci și revendicările economice, sociale și politice ale țărănimii, ale clasei muncitoare în formare. Ideea de progres social, de dezvoltare istorică legitimă este la ei o idee fundamentală. Deși nu au ajuns la o concepție materialistă și uneori fac concesii religiei, gânditorii epocii se opuneau misticismului și obscurantismului. Ei explicau în mod realist evenimentele istorice, relevînd cauzele lor social-economice și privind revoluția ca pe „o explozie a suferințelor” norodului. Au militat pentru înființarea unei „Școli naționale” care să pregătească tinerii pentru viața civică și profesională. Au susținut necesitatea de a se înființa

bag să fie așezat „în drepturile sale de om, de cetățean, de nație” (Bălcescu).

Puternic influențați de ideile iluminismului, gânditorii de la 1848 promovau încrederea în rațiune și necesitatea de a trece orice afirmație și propoziție prin sîta propriei verificări, religia lor fiind convingerea proprie a minții sănătoase și cultivată. De aceea se preocupau pentru școli și pentru luminarea poporului, erau pentru răspîndirea învățaturii publice „astfel încît fiecare român să știe a cunoaște și apăra drepturile sale”. Legau strîns lupta pentru cultură și civilizație de lupta pentru drepturi social-politice, căci „civilizația este adunarea împreună a izbînzilor științifice și a izbînzilor politice” (Mihail Kogălniceanu).

LECTURA

„Să așezați pe dregătorii voștri, nu după pîrtinire și pentru înrudire...” „dacă cei de neam mare sau dintre rudele noastre sau dintre fiii de boieri vor fi buni și destoinici, este bine să fie ei dregători...” „Însă pe cei săraci care trudesc cu slujba voastră, pe aceștia să nu-i puneți mai prejos de fiii de boieri... Și dacă va păzi dregătoria cu cinste, se cuvine să fie în mai mare cinste cel sărac și a aibă cinste mai mare decît cei dintre fiii de boieri, dar nedestoinici”. (Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie, cf. **Istoria filozofiei românești**, vol. I, București, Editura Academiei, 1972, p. 29).

„Ca precum, știința lucrurilor este lumina minții, așa neștiința lor este întunecarea cunoștinții... Căci experiența și ispita lucrului mai adevărate poate fi decît toate socoteala minții...” (Dimitrie Cantemir. **Istoria ieroglică**, cf. **Texte privind dezvoltarea gândirii social-politice în România**, vol. I, București, Editura Academiei, 1954, p. 48 și 49).

„Prin cuvîntul fire se înțelege toate trupurile (corpurile, n.n.) cite se află în lume: și învățătura care vorbește despre proprietățile, puterile și lucrările trupurilor se numește învățatură firească, învățătura firească drept aceea numai cu trupurile cele din lume are de a face și de a cere pricinile întîmplărilor celor din trupurile acestea, care învățatură, după Elenia sau Grecia cea veche, se zice fizică, adică: știință sau meșteșug al firei...”

Folosul învățaturii cei firești

(Continuare în pag. a 6-a)

Dictionar

Structură și sistem

În ultimul deceniu, în occident — și nu numai acolo — structuralismul devenise un fel de modă, încercându-se — printre altele să se acrediteze ideea falsă după care metoda structurală ar fi unica metodă științifică (o metodă cu M), iar structuralismul ar fi (în sfârșit!) o filozofie deasupra materialismului și idealismului.

Există mai multe izvoare ale structuralismului: 1) dacă luăm în considerație faptul că conținutul conceptului de structură a fost și mai poate fi redat printr-o suită de alte concepte cum ar fi: idee (la Platon), formă (la Aristotel), sau la unii filozofi sovietici contemporani cum ar fi, de exemplu, Tugarinov), fenomen originar, arhetip (Geothé) etc., atunci unul dintre cele mai importante izvoare ale structuralismului îl constituie întreaga istorie a filozofiei; 2) al doilea izvor important al teoriei structurale îl constituie filozofia marxistă, unde conceptul de bază din scrierile lui Marx este absolut identic cu cel de structură; în plus, societatea apare la Marx ca un sistem de sisteme care cuprinde o structură formată din substructuri între care există o relație de ordine bine determinată; 3) un alt izvor îl constituie matematica modernă care, prin axiomatizare și teoria generală a grupurilor, a facilitat pătrunderea metodei structurale într-o serie de științe ale naturii și ale societății; 4) teoria organicistă și 5) lingvistica structurală. Prin urmare, nici conceptul și nici metoda structurală nu sînt absolut noi, însă, după cum a arătat Heisenberg, ideea arhetip a lui Platon devenise prea subiectivă și nu mai putea face față exigențelor de obiectivitate ale timpurilor moderne, de aceea trebuia înlocuită cu o categorie cu un conținut mai obiectiv, respectiv cu cea de structură.

Pentru a înțelege mai bine categoria de structură vom defini, analiza și clasifica în prealabil sistemele. Numim sistem o mulțime de elemente între care există cel puțin o relație. Dacă în loc de elemente există sisteme între care există cel puțin o relație, atunci se obține un sistem de sisteme; de asemenea, poate exista o relație între relații și atunci se formează un sistem de relații. Lumea se prezintă ca un sistem

infini de elemente, sisteme sau relații între care există o mulțime de relații. Pentru ce este importantă teoria sistemelor? Pentru că elimină viziunea metafizică și impune o viziune dialectică; obiectul în interior nu mai este privit ca un atom (în sensul etimologic al cuvîntului), ca o entitate indecompozabilă, ci ca o unitate de elemente corelate, iar în exterior nu mai este privit izolat, ci într-o multitudine de relații cu celelalte obiecte înconjurătoare.

Critica idealismului în problema sistemului și structurii este, de fapt, critica manierei neopozitiviste de abordare a acestei probleme. Idealismul operează următoarele abstracții sau reduții care sînt, în același timp, și erori fundamentale: 1) reduc obiectele reale la conceptele corespunzătoare, la conceptele de sistem; 2) reduc conceptele la relații între concepte; 3) reduc toate relațiile numai la relații logice (mai există cel puțin relații de cunoaștere sau relații de producție); 4) reduc relația logică la semnul grafic prin care se notează relația și 5) reduc semnul grafic la senzația vizuală pe care o dobîndim în momentul în care privim semnul (de aici și numele: pozitivism logic). Astfel, lumea și relațiile între obiecte sînt reduse la limbă, la sintaxa limbii, în ultima analiză la percepții și senzații.

O altă clasificare a sistemelor se poate face după natura entităților sau după domeniul de existență al lumii. De asemenea, sistemele se pot clasifica în sisteme închise (ex.: mecanisme necibernetică, un sistem logic formal etc.) și deschise (ex.: orice sistem natural sau social împreună cu științele respective cum ar fi filozofia marxistă).

Spre deosebire de sistem, **structura** este o mulțime de elemente esențiale între care există o relație de ordine. Comparînd definiția structurii cu cea a sistemului se poate constata că diferența dintre ele constă în următoarele: în sistem intră elemente **oarecare**, iar în structură intră elemente **esențiale**; în sistem se află o relație **oarecare**, pe cînd în structură există numai o anumită relație, respectiv **relația de ordine**.

Structura nu se confundă cu

esența și — cu atît mai mult — nu se confundă cu fenomenul sau cu obiectul în integritatea sa. Orice obiect este format din fenomen și esență, iar aceasta reprezintă o sinteză a proprietăților (să zicem: p, p' și p''); structura nu este identică cu suma acestor proprietăți, ci există structură numai dacă există și o relație de ordine (de exemplu, în cazul: p₁, p₂, p₃); este evident faptul că proprietățile mai pot fi ordonate și altfel, de exemplu: p'₁, p₂, p₃; etc.; prin urmare, la aceeași esență corespund mai multe structuri.

Structura este mai aproape de esență decît de fenomen, fiind o punte de legătură pulsatorie între esență și calitate; de aceea are o mare valoare, o mare importanță metodologică, întrucît pe această „punte”, în ordinea determinată de o anumită structură, subiectul poate ajunge de la cunoașterea calității la cunoașterea esenței obiectului cercetat.

După cum s-a mai arătat, Marx a abordat structural societatea capitalistă elaborînd — printre altele — importanta categorie de formațiune social-economică ca structură a societății spre deosebire de orînduirea socială care constituie sistemul. Marx a abordat structural formațiunea social-economică întrucît a luat în considerație elementele esențiale (forțe de producție, relații de producție, clase etc.) pe care le-a ordonat în funcție de relația de determinare (forțele de producție determină relațiile de producție care constituie baza ce determină suprastructura).

Prin urmare, cu mult înaintea disputei dintre structuraliștii moderni (structura are un caracter numai diacronic sau numai sincronic), Marx a abordat structural societatea ca o împletire între diacronic și sincronic, respectiv pentru a ajunge la elementele componente ale societății pe care le-a prezentat sincronic (sau logic), a operat diacronic (sau istoric); relațiile între elemente sînt prezentate sincronic (logic), iar fiecare element este luat în considerație în funcție de antecedentele sale istorice, de evoluția sa diacronică.

Din cele de mai sus, reținem că aceste categorii de structură și sistem cu corespondențele lor specifice pentru societate, formațiunea social-economică ca structură și orînduirea social-economică ca sistem au o importanță deosebit de mare în activitatea practică a partidelor comuniste și muncitorești și, mai ales, în activitatea de construire a socialismului, a societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Dr. I. BONIS

CONSULTAȚII • RECOMANDĂRI METODICE • DEZBATERI • ÎNVĂȚĂMÎNTUL
IDEOLOGIC AL CADRELOR DIDACTICE

Doi ani de la Plenara C.C. al P.C.R. din 3-5 noiembrie 1971

Valorile morale ale socialismului

Se împlinesc 2 ani de la Plenara C.C. al P.C.R. din 3-5 noiembrie 1971, eveniment de importanță istorică în țara noastră. Din multitudinea de probleme dezbătute la Plenară, prezentul articol se va opri numai asupra necesității formării conștiinței morale socialiste a membrilor societății noastre și în special a tineretului. „Avem datoria să creștem un tineret cu un larg orizont spiritual, înarmat cu tot ceea ce a creat mai bun omenirea în domeniul cunoașterii, cu cele mai noi cuceriri ale științei universale. Fiecare educator, învățător și profesor din întregul sistem de învățămînt trebuie să fie atît un bun specialist în domeniul său, cît și un bun educator comunist. Numai îmbinînd aceste două calități, cadrele didactice își vor putea îndeplini în bune condiții sarcina de înaltă responsabilitate pe care o au în formarea tinerii generații”, spune în cuvîntarea rostită la Plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Din cadrul acestui sector vast, complex și important, am ales pentru succinta analiză care urmează, problema valorilor și normelor societății noastre socialiste multilateral dezvoltate.

În direcția atingerii importanțului obiectiv al formării și dezvoltării conștiinței socialiste a oamenilor muncii din țara noastră, în ultima perioadă s-au elaborat și publicat o serie de documente de partid, deosebit de importante, din conținutul cărora desprindem grija deosebită a partidului nostru pentru realizarea

acestui scop măreț, faptul că atenția partidului nostru a fost și este permanent îndreptată în direcția lichidării principalelor neajunsuri, pentru a găsi și impulsiona acei factori pozitivi de care depinde în cea mai mare măsură progresul societății noastre socialiste pe toate planurile. În acest sens la Plenară s-a atras serios atenția asupra necesității lichidării unor rămășițe vechi, a unor aspecte ale mentalității burgheze care mai persistă încă în conștiința unor oameni ai muncii. S-a subliniat necesitatea formării unei conștiințe socialiste înaintate la toți cetățenii patriei noastre, pătrunsă de spiritul de echitate, de dreptate socialistă, de atașament față de cauza socialismului, de respect față de muncă și de rezultatele muncii, s-a subliniat faptul că aceste sarcini sînt atît de importante, încît de rezolvarea lor depinde realizarea obiectivelor principale ale politicii partidului nostru comunist, va depinde însuși progresul țării noastre pe toate planurile. De aici reținem, printre altele, importanța deosebită pe care o are conștiința morală, ca parte a conștiinței socialiste, alături de celelalte sfere ale vieții spirituale, întrucît, după cum au arătat Marx și Engels, pe măsură ce se trece de la o orînduire inferioară la una superioară cresc rolul și amploarea participării masei la rezolvarea tuturor problemelor economice sociale sau politice și întrucît socialismul este prima orînduire care se construiește în întregime în mod

conștient și planificat de către masele largi populare. La toate acestea mai trebuie adăugat elementul specific determinat de particularitățile etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, ce are menirea de a face trecerea de la socialism la comunism; fiind un stadiu avansat al socialismului, evident că obligă la o dezvoltare și mai mare, corespunzătoare, a conștiinței morale în special. Întrucît ridică în fața oamenilor muncii probleme mult mai complexe, impunîndu-se — totodată — și creșterea rapidității rezolvării acestor probleme.

Urmărind istoria omenirii, constatăm că fiecare societate își formează o imagine despre propria sa autoperfecționare viitoare, își fixează un scop general și suprem, un ideal către care tind acțiunile prezente, exprimat prin valoarea centrală de **bine**, însă în orînduirile scindate în clase sociale antagoniste, clasa care deține puterea politică a încercat și încearcă să-și prezinte propriile interese particulare, propriul ideal, binele său, drept ideal sau bine general. Întrucît societatea constituie un fenomen deosebit de complex (și această complexitate crește pe măsură ce se trece de la o orînduire inferioară la una superioară, pe măsură ce societatea se apropie de comunism), idealul sau binele „suprem” (este relativ la etapa istorică respectivă, la limitele claselor sociale care-și fixează idealul) se subdividă în ideal politic, filozofic, estetic, moral etc care sînt strîns legate între ele, se condiționează sau se influențează reciproc, idealul politic jucînd rolul cel mai important. De aceea vom reține influența foarte mare pe care o exercită idealul moral, astfel încît în proce-

ION P. BUNESCU

(Continuare în pag. a 2-a)

(Urmare din pag 1)

sul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate morala va fi subordonată îndeplinirii sarcinilor sau obiectivelor principale ale acestui proces.

Fiecare compartiment al binei social total, deci și idealul sau binele moral, fiind — la rîndul lui — deosebit de complex, se subdivide într-o serie de valori și într-un sistem corespunzător de norme, care, pentru morala socialistă pot fi formulate — pe scurt — pe baza **Proiectului de norme ale vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității socialiste**, elaborat de Conferința Națională a P.C.R. din 19—21 iulie 1972, în felul următor: a) devotamentul față de cauza socialismului; b) patriotismul socialist, dragostea fierbinte față de patria noastră, față de toate țările socialiste, față de mișcarea comunistă și proletară mondială; c) munca conștiințioasă și creștere pentru binele societății; d) grija față de bunul obștesc; e) conștiința înaltă a datoriei obștinești; f) spiritul colectivist; g) atitudinea tovarășească față de ceilalți oameni ai muncii, constructorii ai societății socialiste multilaterale dezvoltate; h) cinstea, sinceritatea, modestia, simplitatea în viața obștinească și personală; i) respectul față de familie; j) condamnarea nedreptății, necinstei, trîndăviei, carierismului k) intoleranța față de urențională și de rasă; l) intransigența față de dușmanii socialismului și ai păcii.

Din cele prezentate anterior rezultă că devotamentul față de cauza socialismului constituie principala valoare a moralei noastre, socialismul sau comunismul ca ideal social general al societății noastre se manifestă — la nivelul conștiinței morale — ca un înalt ideal etic.

Idealul moral în societățile pre-socialiste era demagogic (întrucît exista exploatarea omului de către om) și utopic (întrucît se fixau scopuri înăltătoare, fără să existe și căile sau condițiile obiective și subiective pentru atingerea acestor scopuri). Spre deosebire de aceasta, idealul moralei comuniste se întemeiază pe lupta efectivă, sub conducerea partidului comunist, în direcția realizării obiectivelor fundamentale ale clasei muncitoare, ce pot fi concentrate în următoarele două cuvinte: **umanizarea omului**, și

spre

ativ al dezvoltării multilaterale a tuturor aptitudinilor spirituale și fizice ale omului și pentru absolut toți membrii societății noastre, fiindcă, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, umanismul socialist presupune a reda fericirea fiecăruia în contextul afirmării personalității întregului popor.

Prin urmare, morala socialistă este cu adevărat umanistă, întrucît în orînduirea noastră socialistă dezvoltarea liberă a tuturor condițiilor principale a dezvoltării libere a fiecăruia: umanismul moralei noastre socialiste reflectă natura autentică umanistă a orînduirii socialiste, al cărui scop fundamental îl reprezintă omul cu nevoile sale. De aceea, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Conferința Națională a partidului nostru, a atras atenția asupra faptului că „Sarcinile stabilite în domeniul activității ideologico-educative deschid perspective minunate pentru afirmarea personalității umane, pentru dezvoltarea umanismului și democrației socialiste. În centrul lor se află omul, făurirea omului înaintat, înarmat cu cele mai noi cuceriri ale științei și culturii, a omului societății celei mai drepte și umane — societatea socialistă multilateral dezvoltată, societatea comunistă”. Asadar, orînduirea noastră socialistă urmărește să asigure toate condițiile obiective necesare dezvoltării multilaterale a omului și înfloririi personalității umane, umanismului socialist fiindu-i caracteristică lupta activă și efectivă pentru îmbunătățirea situației materiale și spirituale a poporului muncitor.

Ideea de bine, de fericire, a variat de la o epocă la alta, de la un individ la altul, însă comunismul reprezintă cel mai înalt tel comun pe care și l-a fixat cîndva omenirea, constituind — totodată — și conținutul cel mai autentic și cel mai bogat al binelui, țărîmul obiectiv al realizării fericirii tuturor oamenilor. De aceea, valorile și normele moralei socialiste care conturează acest viitor ce se realizează în prezent, care îl pregătesc și îl impun pe măsura posibilităților, exprimă modul cel mai adecvat idealul unei fericiri autentice pentru toți oamenii muncii. Comunismul nu reprezintă un vis, un ideal îndepărtat, ci comunismul constituie procesul, mișcarea reală a maselor populare către acest tel: prin urmare, comunismul ca posibilitate se identifică cu procesul efectiv de

de cauza socialismului, **atitudinea practică** în această direcție, constituie un criteriu obiectiv care permite ca, din punctul de vedere al moralei socialiste, să se deosebească — în fond — în ultima analiză, ceea ce este moral de ceea ce este imoral.

În afara devotamentului față de construirea socialismului, față de comunism, ca ideal social înfrunghiat pe plan moral în cei mai avansați membri ai societății noastre o altă valoare sau normă deosebit de importantă a moralei noastre socialiste o reprezintă, așa cum a subliniat Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1972, **atitudinea față de muncă**. De aceea, după cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, se impune cu necesitate „Să educăm pe toți cetățenii, și în special tineretul, în spiritul cultului față de muncă, față de munca liberă, despoșvărata de exploatare din societatea noastră, singura sursă a progresului și prosperității poporului nostru, a națiunii noastre socialiste. mijlocul principal de afirmare a talentului și forței creatoare ale tuturor cetățenilor, de manifestare a personalității și auto-perfecționare morală a fiecăruia”. În procesul muncii, desfășurat pe baza proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție și mai ales în procesul muncii realizat în direcția făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate, se exprimă și mai deplin creația istorică a maselor, întrucît munca a fost, rămîne și — cu atît mai mult — va fi principalul mod de manifestare a calităților pozitive ale fiecărui om. Munca în socialism nu este numai o simplă cheltuială de energie fizică, așa cum era în orînduirile anterioare, ci este și un proces de creație: de aceea, pentru fiecare om al muncii din țara noastră se impune nu numai o atitudine cinstită față de muncă, ci și o **atitudine creatoare**.

Asadar, în procesul făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate, munca constituie principalul domeniu al vieții în care se manifestă cel mai pregnant atitudinea oamenilor față de societate, față de colectivitate, de interesele majore ale acesteia. Munca nu are numai dimensiuni sociale și politice ci și o importantă dimensiune morală. Valoarea morală a muncii oamenilor

și o atitudine creatoare.

(Continuare în pag. a 3-a)

(Urmare din pag. a 6-a)

se asigură continuitatea predării științelor sociale în tot ciclul liceal; se asigură o mai temeinică pregătire politică și socială a elevilor fără a se diminua importanța acordată cunoașterii limbii și literaturii române.

Diminuarea planului de învățământ cu trei ore la acest obiect se consideră că nu poate afecta cu nimic studiul temeinic al limbii și literaturii române care poate fi completat cu succes și prin activitatea desfășurată în afara de clasă și prin introducerea unor ore facultative de literatură pentru elevii liceului industrial care sînt interesați în aprofundarea obiectului. Elevul înțelege mai ușor o operă literară decît o lucrare din literatura social-politică.

În cadrul obiectului „Organizarea și planificarea producției” (sau prin separarea din acest obiect), echivalentul unei ore pe săptămînă (din cele 4 prevăzute în planul de învățământ) să fie afectat noțiunilor de etică profesională și psihologia muncii, strict necesare viitorilor absolvenți ai liceelor de specialitate.

Din considerente asemănătoare, s-a ajuns la concluzia că nu trebuie modificat numărul de ore stabilit în 1972 prin sistemul unitar al predării științelor sociale (2 ore economie politică, 1 oră socialism științific, 2 ore filozofie) la liceul de cultură generală.

S-a propus însă o altă ordonare a orelor, astfel se poate începe cu socialismul științific, întrucît elevii înțeleg noțiunile pe baza cunoștințelor acumulate la istorie, educație cetățenească, geografie etc. în anii anteriori. Se continuă apoi cu economia politică în anul II pentru că s-a dovedit greoaie introducerea categoriilor economice în anul I. În al treilea an de studiu (eventual în anul IV) să se predea filozofia, avînd în vedere dificultatea asimilării unor noțiuni, maturitatea gândirii elevilor și faptul că în anii anteriori au parcurs deja numeroase științe care ajută la înțelegerea filozofiei.

Prin aceasta se propune mărirea numărului de ore de economie politică de la una la două pe săptămînă, ținînd seama de faptul că în acest tip de liceu nu se studiază organizarea și planificarea producției sau alte cunoștințe economice, că majoritatea absol-

și pentru înțelegerea superiorității socialismului trebuie să se învețe mai multe noțiuni privind concepția marxistă despre economia capitalistă decît cele prevăzute în proiectul de tematică, un de sînt prevăzute numai trei teme.

Se consideră că pentru evitarea repetărilor se poate renunța la unele lecții descriptive de la geografia economică a lumii și a României și se poate restrînge studiul istoriei României în două ore. În loc de trei renunțîndu-se, de asemenea, la temele descriptive studiate deja în ciclul gimnazial și la unele teme asemănătoare cu cele de istoria filozofiei, istoria literaturii române și universale, socialism științific.

În cazul în care obiectul economie politică rămîne să se predea într-o singură oră pentru varianta B se impun următoarele modificări:

— unificarea temelor de la cap. I. Introducere astfel: 1 cu 4; 2 cu 3 (multe noțiuni de la aceste teme se fac și la socialism științific și materialism istoric); 5 cu 6 și 7 (combinînd noțiunile de istorie a gândirii economice în favoarea însușirii, în cadrul capitolului II, a concepției marxiste, privind trăsăturile și esența exploataării capitaliste);

— introducerea în trei teme privind esența modului de producție capitalist la capitolul II. Exploatarea capitalistă;

— introducerea unei teme de sinteză (10) la cap. III „Socialismul” privind superioritatea socialismului asupra capitalismului.

În ceea ce privește tematica de filozofie este necesară predarea elementelor de istoria filozofiei după noțiunile fundamentale de

filozofie marxistă, întrucît din experiența de pînă acum rezultă că elevii înțeleg mai ușor terminologia și evoluția concepțiilor filozofice după ce și-au însușit sistematic filozofia noastră, a cărei studiere se bazează pe cunoștințele anterioare de socialism științific, economie politică, istorie, literatură etc.

S-ar evita astfel și numeroasele anticipări de noțiuni filozofice și, de multe ori, însușirea mecanică a unor termeni.

De asemenea, se impune ordonarea lecțiilor de istoria filozofiei, fie prin predarea filozofiei românești în cadrul fiecărei teme de filozofie universală în mod imbinat, fie prin gruparea temelor de filozofie românească la sfîrșit, după ce se parcurge filozofia universală, deoarece în proiectul actual al tematicii apar amalgamate (de exemplu după predarea pozitivismului se predă filozofia românească în evul mediu etc.).

Programa de filozofie trebuie să concorde cu cea de la alte obiecte, în special de la istorie unde se va studia istoria civilizației universale și românești.

Studierea paragrafului „Filozofia ca formă a conștiinței sociale” din tema „Conștiința socială și formele ei” este inutilă pentru că aceasta se face și în capitolul introductiv al tematicii.

Este necesar să se extindă paragraful „Religia, reflectare denaturată a realității” cu menționarea altor aspecte care să ajute la formarea concepției ateiste a elevilor.

Prof. ELENA ION și
prof. EUGEN FRUCHTER
Tirgoviște

Nr. art.	Obiectul de studiu	Ore săptămînal pe ani de studiu									
		I		II		III		IV		V	
		exis- ten- te	prop.	ex. pr.	prop.	ex. pr.	prop.	ex. pr.	ex. pr.	ex. pr.	
1.	Limba și literatura română	3	2	3	2	3	2	2	2	2	
2.	Limbă modernă I	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
3.	Limbă modernă II	2	2	2	2	2	-	-	-	-	
4.	So.pol.capitalistă	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
	So.pol.soc.Problem actuale ale pol. economice a PCR	-	-	1	2	-	-	-	-	-	
5.	Socialism științific	-	-	-	-	1	2	-	-	-	
6.	Matematică	-	-	-	-	-	1	1	-	-	
7.	Matematică aplicată	-	-	-	-	-	-	-	2	2	
TOTAL		7	8	8	8	8	5	5	6	6	

ÎNVĂȚĂTORUL ȘI RELAȚIA SA CU FAMILIA

Se știe că în clasa I vin copii din medii familiale diferite, cu unele trăsături de caracter conturate și foarte deosebite. Unii au frecventat grădinița, alții, din anumite motive nu, alții au primit în familie educație numai de la părinți, în educația altora au intervenit frații mai mari sau bunicii.

Nu este de ajuns ca învățătorul să cunoască bine numai aspectul temperamental și fizic al copilului ci paralel, este nevoie să cunoască mediul și factorii care au contribuit la educația lui pînă la venirea în clasa I, precum și mediul și factorii care-l vor sprijini pe învățător de-a lungul anilor de școală.

Factorul important care va concura paralel cu învățătorul la pregătirea și educarea copilului este familia. După cum elevii prezintă individualități foarte diferite, așa și familiile lor sînt medii micro-sociale cu profile și mentalități deosebite, care au pus amprente durabile pe personalitatea copilului.

Este necesar ca printr-o subtilă și discretă investigație întreprinsă la începutul anului școlar, învățătorul, pe lângă culegerea tuturor datelor privitoare la elevi, să cunoască și profilul moral, cultural precum și starea sănătății părinților.

Se știe că elevii proveniți din mediul familial în care unul din părinți, bea excesiv sau cei din familii dezorganizate, în cele mai multe cazuri vin la școală timorați, fricoși, irascibili, în unele cazuri cu manifestări de indisciplină. Cunoșcînd bine cauzele acestor atitudini, învățătorul poate crea elevului cele mai frumoase clipe din copilăria lui, ciștigîndu-l definitiv.

Majoritatea covârșitoare a elevilor provin din familii bine încheiate, dar deosebite unele de altele. Gradul de cultură al membrilor familiei, climatul familial dacă elevul în primii ani ai copilăriei a crescut la creșă, sau acasă cu mama și cu bunicii, ori cu femeia din casă; dacă este singurul copil sau familia este mai numeroasă, dacă este ultimul copil din familie, acestea toate trebuie cunoscute de la început de către învățător.

De fiecare dată cînd am început să lucrez cu o nouă serie de elevi veniți în clasa I, acum fiind la a opta, fiecărui elev i-am întocmit o mică fișă în care notam toate datele privitoare atît la elev cît și asupra familiei.

Se știe că elevul provenit dintr-o familie în care este singurul copil și mai ales dacă a crescut cu bunicii, manifestă, de obicei, egoism, ar vrea ca totul să se facă pe voia lui. Față de mezinul din familie, atitudinea părinților este de obicei mai elastică, copilul a fost alintat și de frații mai mari, de aceea manifestările acestor elevi vor fi mai puțin controlate, uneori manifestînd pasivitate în acțiune, fiind obișnuiți să le facă altceva lucrul. Elevii proveniți din familii numeroase, sînt mai maturizați, mai obișnuiți cu munca.

Cunoșcînd familia sub toate aspectele sale, dar păstrînd toată discreția, învățătorul ce lucrează cu micii școlari poate cunoaște în mare măsură

motivele atitudinilor și manifestărilor chiar din primele zile de școală. Desigur, cunoscînd și elevul și familia, învățătorul îl va ajuta pe elev să se integreze mult mai repede și fără mari eforturi în colectivul clasei, în programul școlii; prin individualizarea preocupărilor, îndrumărilor și sfaturilor date fiecărui copil, cerînd fiecărui ceea ce știe și ce poate, încă din primele săptămîni formăm spiritul de încredere în forțele proprii, îl facem să lucreze singur, să gîndească lucrînd.

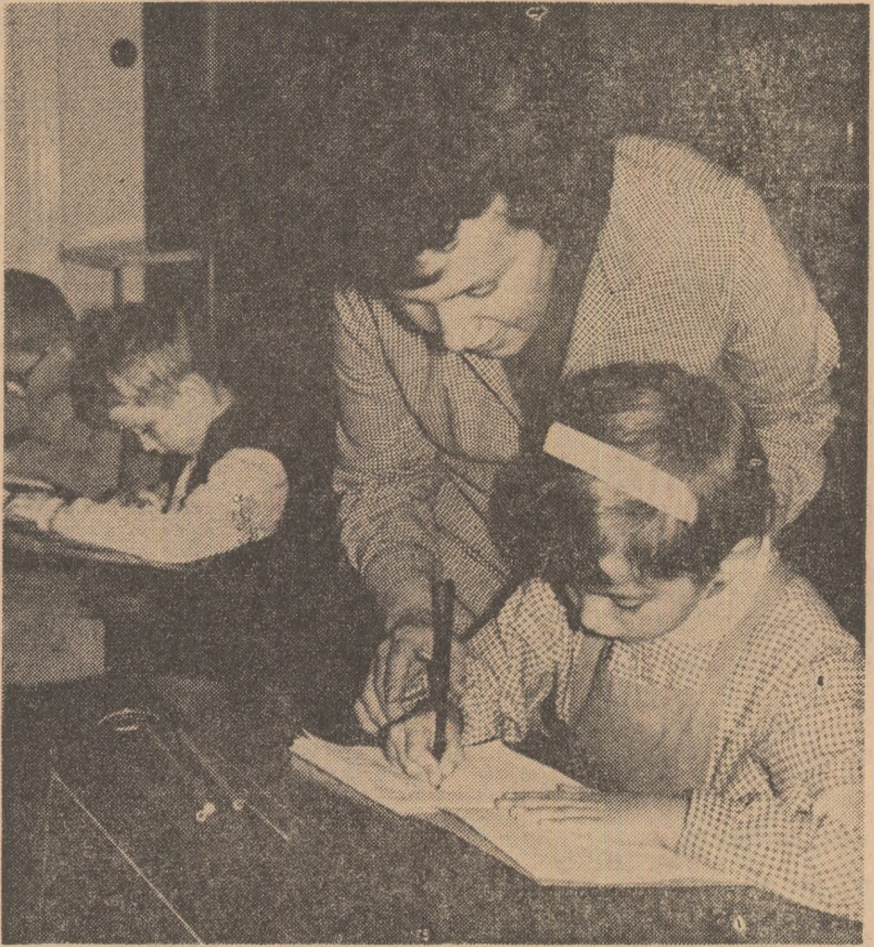
Individualizarea activității în primele săptămîni de școală, cu fiecare elev lucrînd după profilul său, cere din partea învățătorului mult tact și răbdare, dar această muncă nu trebuie să fie stînjinită de atitudinea familiei bine intenționată, dar care nu totdeauna concordă cu cerințele învățătorului. Se știe că fiecare părinte are emoții atunci cînd îi vine copilul în clasa I, deoarece se află în fața necunoscutului: va putea să învețe copilul, sau va învăța greoi? De aceea, părinții intervin în ajutorarea copiilor în primele zile de școală, iar acest ajutor devine atît de insistent uneori, încît elevul nu mai învață singur, ci numai ajutat de mamă ori tată, uneori de bunica. Trebuie să recunoaștem că părinții cunosc prea puțină pedagogie și didactică, mai ales tendințele de modernizare a procesului de învățămînt. S-au întîlnit și se întîlnesc cazuri cînd părinții pun pe micii școlari să scrie pagini întregi, chiar din primele zile, de semne și cifre, uitînd că el are nevoie de joacă. Această măsură provoacă uneori stare de ostilitate față de învățătură.

Se impune ca din primele săptămîni învățătorul să lucreze nu numai cu clasa, dar, în aceeași măsură, și cu familia. Munca învățătorului de la clasa I și cea a familiei trebuie corelate, pentru ca fiecare să știe ce are de făcut, să nu existe nici o contradicție, intrucît îl punem pe micul școlar în fața unor dileme: cum să facă, cum spune mama ori cum a spus tovarășul învățător?

Consfătuirile învățătorului cu părinții elevilor din clasa I în primul trimestru de școală au menirea ca acestea să cunoască cerințele școlii, iar învățătorul să-și asigure sprijinul competent al familiei în educarea elevilor. Învățătorul are datoria să arate părinților că elevii nu se pregătesc numai pentru viața așa cum este acum, ci și pentru viitor.

Programul zilnic al copilului va fi bine motivat, învățătorul nu va spune numai părinților să respecte anumite indicații, ci vor stabili împreună modalitățile de lucru cu copiii. E bine de asemenea ca părinții să știe de la început că educarea și instruirea elevilor în școală se face în mod organizat, că ea urmărește un scop final, la realizarea căruia familia poate să concure cu răspundere, bineînțeles, rolul coordonator avîndu-l școala.

Inv. MIHAI CUCU
Școala generală Dăbirea,
jud. Cluj

Comportamentul didactic

Un colectiv profesoral oferă cele mai diverse „schife de portrete” temperamentale sau chiar „ciudățenii” temperamentale cu consecințe vizibile asupra comportamentului elevilor: unui profesor îi trebuie timp apreciabil să străbată distanța de câțiva pași dintre ușa unei clase și catedră, altul pronunță 4—5 cuvinte pe minut în timp ce colegul său le epuizează într-o secundă, unul nu-și poate ține nervii și aruncă în catalog o ploaie de note proaste, altul „explodează” la cel mai mărunț act de indisciplină, unul schimbă 2—3 replici într-o lună cu colegii săi, altul e pornit să scotocească toate ungherele sufletelor celor din cancelarie pentru a mai afla ceva etc.

Deși nu ne face nici o plăcere recunoașterea propriilor noastre defecte, totuși cu aceasta trebuie să începem. Obligîndu-ne profesia să ne cunoaștem elevii cu care lucrăm. Să considerăm aproape o datorie profesională să ne cunoaștem pe noi înșine. Dacă prin firea noastră ne simțim bine la recunoașterea meritelor (uneori exagerate) să fim conștienți și de defectele pe care le avem pentru că a le cunoaște înseamnă a le supune. Este nevoie să ne „mascăm”, așadar, în fața elevului? Să părem altfel decît sîntem? Cînd e vorba de defecte „mascarea” este riscantă, pentru că în fața elevului ea poate duce la stări inhibitoare. Comportamentul didactic s-ar defini mai ușor prin ceea ce nu trebuie să conțină. Dar pentru că definițiile prin negație sînt vulnerabile cel puțin formal, spunem că aceasta didactic este un sumun al calităților tuturor temperamentelor (echilibru, calmitate, dinamism, putere de adaptare, complexitate și durată a stării afective, perseverență, capacitate de reținere, rezistență în muncă, inițiativă etc.).

Și nu putem face abstracție de acest sumun de calități intrucît poate nici o altă activitate nu cere un mai mare grad de adaptare la condițiile variabile ale realității concrete (elev ca individ, lecție ca verigă de cunoaștere) ca activitatea didactică.

Face parte acest comportament din „zestrea naturală” a omului de la catedră sau din cea cîștigată cu truda perfecționării?

Cel puțin prin rădăcinile sale, el intră în „zestrea naturală” a calităților lor neuropsihice. Dar el se modelează în permanentă prin procesul de educație și printr-o perma-

nentă autoanaliză și printr-un autocontrol riguros. Ochiul iscoditor al elevului, zîmbetul sau șoapta sa, dacă sînt analizate adînc și luate în considerație ca atare — șleuiesc comportamentul didactic. Un singur lucru este necesar: fluxul rațiunii să distribuie cu maximă precizie dinamismul excitației și inhibiției, să determine intensitatea, echilibrul și mobilitatea proceselor nervoase.

Rațiunea, așadar, să domine temperamentul, iar omul să nu fie sclavul propriului său temperament.

Sîntem obligați să ne controlăm minuțios actele. Asta înseamnă că uneori trebuie să ne schimbăm „arecum „firea”, că trebuie să fim altfel de cum sîntem în mod obișnuit. Da chiar asta se cere, pentru că activitatea didactică este un proces care se realizează numai și numai cu ce e luminos în personalitatea omului de la catedră, orice umbră — firească poate naturii umane — fiind daunătoare. Întunecînd modelul în care sincer și total crede elevul. „A zis tovarășa învățătoare” sau „așa spus tovarășul profesor” sînt expresii care confirmă totala încredere a elevului față de omul de la catedră. Răspunsul la această încredere nu poate fi decît păstrarea luminoasă în personalitatea profesorului a modelului spre care aspiră elevul. De aceea pregătirea lecțiilor trebuie să conțină nu numai în cunoașterea conținutului acestora și în stabilirea tehnologică de desfășurare a lor, ci și într-o pregătire care să vizeze complexul de reacții mișcări și sentimente ce determină atitudinea profesorului față de cele predate.

Dar prin această transformare n-am ajuns cum s-ar putea crede la o manifestare standardizată? N-am face din comportamentul didactic un „tipar în care totul ar lua forme prestabilite?”

Nu, pentru că există un cîmp imens de manifestare a personalității didactice. Credem că dinamismul rațional și proporțional trebuie să fie fundamentul manifestării omului de la catedră. Acestea se formează însă prin controlul riguros al rațiunii prin autoeducație, înțelegîndu-se prin „educație” valorificarea superioară a valențelor temperamentale și estomparea sau eliminarea minusurilor de comportament.

Prof. GH. DASCAIU
Babadag

Lucrări practice în laboratorul de chimie

Predarea cunoștințelor despre natură

În condițiile actuale, când se acordă o mare importanță învățămîntului biologic, la clasele I—IV este necesar ca fiecare învățător să cultive interesul copiilor pentru lumea înconjurătoare, să-i înarmeze cu deprinderi de observare corectă a realității, să-i pună în contact nemijlocit cu obiectele și fenomenele din mediul apropiat. Aceste fapte vor duce la eliminarea sau restructurarea cunoștințelor empirice sau antropomorfe ale școlarului mic și la formarea primelor noțiuni științifice. Pe această bază, în mod logic și treptat, se va forma, încă din primii ani de școală, întărindu-se pe parcurs, concepția ateist-științifică despre lume și viață. Am observat că elevii mici manifestă un deosebit interes pentru științele naturii, participînd conștient și activ la lecții sau lucrări practice cînd lecțiile nu sînt monotone și cînd se folosește un material didactic bogat și se fac experiențe interesante. Pornind de la aceste observații și de la premisa receptivității școlarelor mici față de tot ce e nou, față de obiectele și fenomenele lumii înconjurătoare am adoptat la Școala de aplicație a Liceului pedagogic Zalău un învățămînt biologic legat de viață, de practică. Primul pas a constat în colaborarea permanentă stabilită între profesorul metodist, învățătorul și elevul practicant. Problemele noi de specialitate, însușite teoretic de elevi în orele de metodică predării sau cele discutate în comisiile metodice ale învățătorilor, au fost aplicate în cadrul lecțiilor model sau al lecțiilor de probă. De exemplu, am experimentat la clasele a III-a de la Școala de aplicație planificarea sistematică a întregului material ce se predă la clasa a III-a prin introducerea unor tipuri variate de lecții, inclusiv lecții de laborator sau de aplicații practice pe teren.

În cadrul lecțiilor am introdus munca în grupe a elevilor („Albinăritul”), lucrări practice și experiențe („Griul”), „În apele dulci ale patriei noastre”), munca independentă și observația cu material didactic și manual școlar („Burueniile din cultură”), „În preajma apelor”), proiectii („Plante industriale”), „Viața de viață”).

Pentru aceasta s-au consultat cu atenție manualul și programa, iar planificarea s-a alcătuit pe sisteme cu variate tipuri de lecții. De exemplu, programa școlară prevede pentru primul trimestru 14 ore, din care am repartizat 11 ore pentru predare și trei ore pentru lecții de recapitulare, laborator și verificare. Pentru cele 11 ore afectate transmiterii și dobîndirii de noi cunoștințe am utilizat în cadrul sistemelor, alături de lecția mixtă, combinată sau de comunicare de noi cunoștințe cu toate verigile ei și alte tipuri de lecții.

Prima lecție „Să cunoaștem natura” a fost o lecție introductivă realizată printr-o excursie, iar noile cunoștințe s-au predat „pe teren”. Lecția a doua „Grădina de legume” s-a predat ca o lecție de comunicare sau de dobîndire de noi cunoștințe, tot în natură, într-o grădină de legume din apropierea școlii, unde micii elevi au observat „pe viu” principalele legume, alcătuirile lor și morfologia externă a organelor vegetative și de reproducere a plantelor. În același timp am colecționat plante și semințe pentru ierbarul și colecțiile de la colțul naturii din clasa lor. La capitolul „Cerealele”, unde sînt prevăzute două ore de comunicare de noi cunoștințe, o lecție s-a ținut în clasă și cealaltă pe teren, iar la capitolul „Plante industriale”, cunoștințele s-au predat prin lecții mixte (sfecla de zahăr și catoful) și lecții de comunicare (înul, cînefa și floarea-soarelui).

Cele trei ore destinate recapitulării, lucrărilor de laborator și verificării se pot plasa după oricare capitol studiat sau în ultimele trei săptămîni de școală. Lecțiile de recapitulare s-au realizat pe baza unui plan notat anterior de elevi. S-au discutat aspectele planului, s-au făcut observații și recunoașteri de plante după planșe, material natural viu și conservat și diapozitive (sau secvențe din diafilme) existente în școală. S-a insistat asupra caracterelor generale ale diferitelor plante cultivate studiate, a importanței lor economice, a rolului pe care îl are omul în obținerea producțiilor sporite, dîndu-se exemple din cadrul județului. Pentru lecția de laborator am ales acele experiențe care se pot efectua la orice

școală (cu material existent sau ușor de procurat) și accesibile elevilor de la clasa a III-a, de exemplu: recunoașterea plantelor studiate, a organelor vegetative și de reproducere după material natural viu sau conservat sau după fișe de ierbar, recunoașterea fructelor și semințelor, observația semințelor încolțite la griu, porumb, fasole, observația cartofului încolțit.

Cele mai pasionante observații pentru copii au fost cele realizate cu ajutorul microscopului. S-au utilizat secțiuni simple, existente în trusele de material didactic, secțiune prin bobul de griu, printr-o tulpină de plantă textilă, observația granulelor de amidon etc. Toate observațiile au fost conduse atent de învățător. Lucrările de laborator s-au executat frontal, cu explicațiile date pe etape. Elevii au fost pregătiți și organizați în grupe și au lucrat sub conducerea învățătoarei cu material didactic distribuit la mese de „elevi laboranți”. Observațiile au fost notate în caiete, iar la discutarea rezultatelor au participat toți elevii. Lecția de verificare, ținută după o recapitulare și o oră de observații și experiențe în laborator, s-a soldat cu cele mai bune rezultate. Verificarea s-a făcut prin mai multe procedee: orală sau scrisă, cu fișe individuale, cu întrebări-probleme, cu fișe pe grupe sau frontal cu întreaga clasă.

Cele 12 ore ale trimestrului II au fost repartizate astfel: 9 ore predare, 1 oră recapitulare, 1 oră laborator, 1 oră verificare. În cadrul celor 9 ore de predare sistemul a cuprins lecții de comunicare sau de dobîndire de cunoștințe la viața de vie și albinărit, lec-

ție-vizită la ferma de animale și lecție-excursie în păduri, pentru observarea fagului și teiului, ghiocelilor și viorelelor. Pentru lecția de aplicație practică în laborator am ales lucrări și observații accesibile: recunoașterea plantelor și animalelor studiate din planșe, diapozitive și diafilme, recunoașterea după material viu natural sau conservat a florilor, fructelor, semințelor. S-au făcut observații microscopice asupra piciorului și acului albinelor. S-au observat planșe de ierbare cu plante bolnave și insectare cu dăunătorii cei mai răspîndiți, s-au comparat diferite secțiuni prin lemn de tei, fag, brad, stejar.

În trimestrul III, în cele 6 ore afectate predării, se continuă capitolul „Plante și animale de pădure” cu lecții de dobîndire de noi cunoștințe la care s-a folosit material didactic și mijloace audio-vizuale. „În preajma apelor” și „În apele dulci ale patriei” au fost lecții la care predarea noilor cunoștințe s-a făcut comparativ pe baza observațiilor individuale ale elevilor, cu material didactic natural viu și conservat colectat de învățător și ajutorul elevilor. Lecțiile s-au încheiat în ambele cazuri cu prezentarea de diapozitive și secvențe din diafilme.

Orele destinate recapitulării finale au fost utilizate pentru a fixa cunoștințele elevilor despre natura înconjurătoare, evidențierea într-un tot unitar a celor studiate și sublinierea rolului omului în transformarea naturii. De aceea, temele au fost axate pe aspecte legate de răspîndirea plantelor cultivate și sălbatice și importanța lor, viața animalelor domestice și sălbatice și im-

portanța lor, rolul omului în cunoașterea și transformarea plantelor și animalelor (cu date legate de agricultura și zootehnia județului Sălaj, și măsurile luate pentru obținerea de recolte și producții bogate). Procedînd astfel, elevii au dobîndit cunoștințe științifice temeinice și unele deprinderi de activitate practică în laborator sau pe teren și de aceea considerăm că utilizarea sistemelor cu variate tipuri de lecții la clasa a III-a este oportună și deosebit de eficientă în predarea cunoștințelor despre natură.

STELA TEMEȘ
Liceul pedagogic Zalău,
județul Sălaj

La clasa I a Școlii generale nr. 5 din Bacău

Adaptarea la viața școlară

Una din cauzele care generează rămînerea în urmă la învățătură și insuccesul școlar al elevilor din clasa I o constituie inadaptabilitatea acestora la viața de elev, la munca organizată. Prevenirea și eliminarea retenției cauzată de inadaptabilitatea școlară impun cadrelor didactice o muncă susținută, bazată pe cunoașterea individualității copiilor, care, îmbrăcînd forme de activitate specifică muncii cu elevii de 6 ani, să evite rupțura dintre grădiniță și școală.

Experiența celor doi ani în care am lucrat consecutiv cu elevi de 6 ani m-a convins că pentru integrarea treptată a copiilor în sistemul cerințelor impuse de regimul școlar și obținerea unor rezultate optime în cadrul procesului instructiv-educativ, este necesar să modificăm și să diversificăm structura fiecărui tip de lecție, creînd lecții vii, cu o structură elastică, care să permită folosirea cu precădere a elementelor de joc și introducerea activităților de completare.

Introducerea activităților de completare în structura lecției are un rol hotărîtor în procesul de prevenire a inadaptabilității școlare, deoarece fiind interesante, atrăgătoare și distractive oferă posibilitatea fixării și consolidării cunoștințelor elevilor într-un mod plăcut, fără eforturi care să depășească nivelul evoluției lor fizice și intelectuale.

Din varietatea acțiunilor de destindere ce se pot alătura muncii de instruire, am acordat înțietate jocului didactic, care facilitează în cea mai mare măsură procesul de fixare și consolidare a cunoștințelor și influențează, datorită caracterului său formativ, dezvoltarea personalității elevului. Astfel, jocuri didactice ca: „Mă cunoști, ce faci?” sau „Chiceste unde trăiesc” au contribuit la verificarea și consolidarea cunoștințelor elevilor despre animale, la dezvoltarea atenției și a capacității de analiză și asociație. „Alfabetul” și „Cuvintele deosebite” au avut ca scop îmbogățirea vocabularului, dezvoltarea capacității de selectare, a mobilității gândirii și a expresivității limbajului. Jocurile: „Problemele hazlii” și „Ilustrațiile problemă” au fost destinate dezvoltării gândirii independente a elevilor și formării capacității de a-și pune și rezolva probleme.

Deseori, jocurile didactice au fost urmate de cîntece. Deși cîntecele le-am introdus cu scopul de a înviora lecția și a preveni monotonia, prin conținutul lor au contribuit în mare măsură la realizarea scopului instructiv-educativ. Cîntece ca: „În crîngul înverzit” sau „Cîntecul toamnei”, corelate cu imaginile din abecedar, au favorizat efectuarea exercițiilor de recunoaștere a sunetelor, de izolare a acestora în vederea rostirii lor corecte, contribuind la perfecționarea pronunției și formarea deprinderilor de vorbire corectă.

În același timp, m-am folosit frecvent de istorioare scurte cu întîmplări interesante, luate de obicei din viața copiilor sau a animalelor îndrăgite de ei, ilustrate cu desene ce erau ulterior reproduse de elevi pe caiete. Acestea au constituit intermediarul concret de care m-am servit pentru consolidarea legăturii dintre sunet și semnul său grafic, litera. Astfel, istorioarele: „Cornul ce nu se termină niciodată”, „Oușorul năzdrăvan”, „Secera fermecată”, ilustrate cu desene ce reprezentau cornul, oușorul și secera m-au ajutat să consoli-

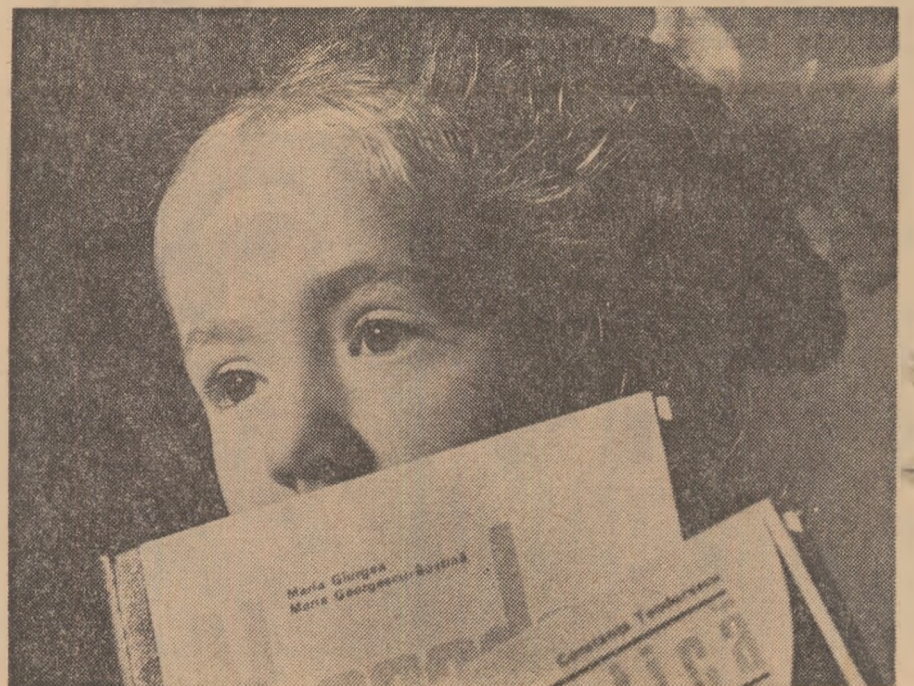
dez deprinderile de citire și scriere a sunetelor și literelor c, o, s.

Desenul, dublat de activitățile de modelaj, l-am întrebuințat, dealtfel încă din perioada preabecedară, în vederea pregătirii elevilor pentru scris.

Așa, de exemplu, prin exerciții de copierea unor contururi după model (obiecte simple formate din linii verticale, oblice, curbe), prin exerciții de modelare a elementelor grafice etc. am urmărit să le dezvolt motricitatea fină a mâinii și degetelor, îndeminarea manuală și percepția vizuală.

Am amintit cîteva din activitățile prin care am realizat adaptarea elevilor la activitatea didactică. Alături de acestea, ghicitorile, versurile ritmate, jocurile de mișcare etc. m-au ajutat să previn surmenajul și plictiseala, ce generează insuccesul școlar și să transform fixarea și consolidarea cunoștințelor în impresii plăcute, dorite de copii.

Inv. AUGUSTA BEIAN,
Școala generală din comuna Crăciunelul de Jos, județul Alba

Descoperind o lume nouă.

Foto: prof. V. BOGDANET

În legătură cu studiul literaturii române în liceu

În conformitate cu Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 18-19 iunie 1973 cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului în Republica Socialistă România, care stabilește o nouă structură a învățămîntului obligatoriu de 10 ani, se impune reconsiderarea concepției de organizare a conținutului literaturii române în liceu.

Ținînd seama de faptul că în prima treaptă a liceului — clasele a IX-a și a X-a — va fi cuprinsă întreaga generație de elevi absolvenți ai gimnaziului și că în cea de a doua treaptă — clasele a XI-a și a XII-a — va intra doar o parte a acestei generații, este necesar ca, în fiecare treaptă, cunoștințele să se structureze sub forma unui sistem distinct, bine încheiat.

Studiul literaturii române în clasele a IX-a și a X-a își propune ca obiective formarea unei imagini de ansamblu a istoriei literaturii române și, prin aceasta, dezvoltarea sentimentului de dragoste față de patrie, de valorile spirituale ale poporului, de limba română, realizarea educației estetice și dezvoltarea gustului pentru lectură. În același timp, urmărește dotarea elevilor cu instrumentele specifice de investigare a fenomenului literar și, implicit, dezvoltarea deprinderilor de apreciere a operelor literare, precum și a spiritului critic. De asemenea, se are în vedere îmbunătățirea exprimării prin utilizarea, potrivit normelor limbii române literare, a unui bogat și variat material lexical. În treapta a doua a liceului, se mențin, în linii mari, aceleași obiective, potențate acum la un nivel superior. Întreaga activitate este orientată spre înțelegerea marilor valori ale literaturii noastre naționale, în evoluția sa, cu referiri la literatura universală.

După cum se vede din enunțarea obiectivelor studierii literaturii române, se prefigurează conținutul acestui obiect în cele două etape ale învățămîntului liceal. Astfel, în clasele a IX-a și a X-a, elevii vor cunoaște principalele modalități de analiză a operelor literare, precum și o schiță sumară a isto-

riei noastre literare, prin intermediul unor scrieri reprezentative.

În ultimele două clase, se impune o privire amplă asupra principalelor momente ale istoriei literaturii române, corelate cu fenomenul literar universal. În structurarea conținutului acestei etape, trebuie avute în vedere nu numai realizarea obiectivelor amintite, ci și necesitatea de a evita repetarea cunoștințelor din clasele anterioare, precum și numărul relativ mic de ore — aproximativ 140.

Dacă absolvenții școlii generale de zece ani — gimnaziul și primele două clase de liceu — rămîn cu o imagine sumară a istoriei literaturii române, cei care sîrșesc liceul trebuie să ajungă la o înțelegere mai completă a literaturii noastre, văzută în momentele ei esențiale și în contextul mai general al literaturii universale.

De aceea, sînt necesare mari sinteze care să îmbrățișeze literatura română pe verticală și pe orizontală și care să fie susținute de analize literare ale unor lucrări de mare valoare, caracteristice momentelor respective.

În câteva mari priviri panoramice — literatura populară, literatura veche, literatura în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea; literatura pașoptistă; jurnalele; Mihai Eminescu, literatura pînă la primul război mondial, literatura între cele două războaie mondiale; literatura după 23 August 1944 — se pot evidenția coordonatele pe care evoluează literatura română în diferite etape, modul în care principalele momente ale culturii se reflectă pe plan literar, continuitatea scrisului românesc în timp și în spațiu, ca și raporturile dintre literatura noastră și cea universală.

Fiecare din aceste capitole este aprofundat prin analiza unor opere reprezentative, datorită cărora elevii vor înțelege atît personalitatea artistică a marilor creatori, cît și modul în care scrieri diferite ca realizare și conținut se constituie într-o arhitectonică origi-

Studiu în bibliotecă

nală, caracterizată prin unitate în varietate.

În cadrul capitolului despre literatura pașoptistă, de pildă, după ce sînt trecute în revistă condițiile social-istorice și culturale, se iau în discuție clasicismul și romantismul, precum și formele lor de manifestare în literatura noastră. Programul „Daciei literare” permite evidențierea elementelor caracteristice ale literaturii pașoptiste și a direcțiilor principale de dezvoltare a literaturii (interesul pentru realitățile sociale și naționale, descoperirea și valorificarea folclorului, interesul pentru istoria națională). Reprezentanții acestui moment nu sînt studiați monografic, ci prin lucrări caracteristice, dintre care unele — „Zburătorul” de Ion

Heliade Rădulescu, „Umbra lui Mircea. La Cozia” de Grigore Alexandrescu, „Alexandru Lăpușeanul” de Constantin Negruzzi, „Despot-Vodă” de Vasile Alecsandri — vor fi analizate, iar altele — „Negru pe alb” de Constantin Negruzzi, ciclul „Doine” de Vasile Alecsandri — vor fi tratate sub forma prezentărilor generale.

În rîndurile de față nu ne-am propus o detaliere a problemelor enunțate, ci doar o schițare a lor cu gîndul de a determina luări de poziție din partea colegilor noștri, ale căror puncte de vedere pot contribui la precizarea unei noi concepții privitoare la studierea literaturii române în liceu.

VASILE TEODORESCU

„Estetica industrială” în predare

Planul de învățămînt pentru liceul de cultură generală prevede, în cadrul activităților facultative la alegere, predarea în 1-3 ore săptămînal a unui număr de obiecte, între care și estetica industrială.

Includerea acestei discipline în planul de învățămînt, fie și ca obiect facultativ, este o expresie a orientării sale realiste, spre cele mai importante probleme ale practicii economice și sociale. Problema educației, desigur, se pune pretutindeni în lume. Evident, în cursa pentru educația publicului în spiritul esteticii industriale, prima interesată este industria. Pentru ca produsul industrial creat de designer să fie selectat de consumator, e necesar un limbaj comun, deci educația estetică poate ridica eficacitatea producției. Școala însă trebuie să depășească acest obiectiv pur economic, țelurile formative ale învățămîntului trebuie să vizeze educarea estetică a elevului ca parte a educației multilaterale, care să creeze un om apropiat de idealul nostru educațional.

În liceul de cultură generală nu formăm designeri, formăm oameni capabili să se orienteze în mediul natural, tehnic și social, deci care trebuie să aibă și cunoștințe de estetică industrială. Părerea noastră însă este că obiectul inclus în actualul plan de învățămînt nu trebuie conceput îngust ca estetică a produsului industrial, ci, mai larg și mai educativ, ca **estetica mediului ambiant**. Activitatea politică, economică, tehnică este în fond îndreptată spre ameliorarea continuă a mediului ambiant, estetizarea acestui mediu este stadiul cel mai înalt al acestei activități. Estetica mediului ambiant include, în consecință, estetica produsului industrial, alături de estetica relațiilor sociale, estetica peisajului, estetica timpului liber (loisir).

Pornind de la aceste premise teoretice, am încercat să predăm la o clasă a

Liceului „Lucrețiu Pătrășcanu” din Bacău, în anul școlar 1972-1973, estetica mediului ambiant într-un curs de o oră pe săptămîna. Cum pentru obiectele la alegere nu există programe, am conceput o programă care cuprindea următoarele lecții: Specificul esteticului; Raportul dintre artă și realitate; Procesul de creație; Creația științifică, tehnică și artistică; Elemente ale algoritmului procesului de creștere; Artă și tehnică; Artă și industrie; Specificul esteticii industriale; Frumusețea industrială; Funcție, structură, formă; Stil și ornament; Funcția socială a esteticii industriale; Funcția ergonomică a esteticii industriale; Valoarea estetică a locului de muncă și a mașinilor-unelte; Valoarea estetică a bunurilor de consum (alimente, textile, încălțăminte, confecții); Moda; Estetica interioarelor (mobilă, tapiserie, corpuri de iluminat, finisaje în construcții); Estetica produselor tehnice de consum; Estetica ambalajelor (Reclama comercială. Design și marketing); Estetica localităților; Estetica străzilor și a spațiilor verzi; Estetica timpului liber; Estetica relațiilor interumane; Estetica relațiilor sociale; Estetica ceremoniilor.

În ultimul trimestru, am planificat și o serie de lecții practice, discuții cu proiectanți, decoratori, designeri, iar în colaborare cu atelierul decorativ al Direcției comerciale a județului Bacău, după o discuție concretă a unor vitrine din oraș, am dat elevilor ca temă proiectarea unei vitrine, urmînd ca cele mai bune proiecte să fie folosite în sezonul de vară. Începutul este încă timid, în anul viitor va trebui lărgită partea aplicativă a acestei programe ad-hoc, elevii au arătat un deosebit interes pentru aplicarea în practică a principiilor învățate. Acest accent pe latura practică nu trebuie însă exagerat, să nu uităm că în liceul de cultură generală nu ne propunem să instrui-

designeri, ci doar să educăm în spirit design elevii, cel mult să-i orientăm profesional pe cei talentați spre o meserie de viitor. Și pentru că vorbeam de interesul elevilor, trebuie să spun că acesta este factorul care, pe lîngă argumentele teoretice de mai sus, ar pleda pentru transformarea acestui obiect facultativ într-un obiect obligatoriu în liceu și chiar în școala de cultură generală. S-ar putea organiza cursuri de reciclare pentru profesorii care ar dori să predea acest obiect. Comisia de estetică industrială din cadrul Asociației române de marketing organizează deja asemenea cursuri pentru alte categorii de specialiști. Credem, după ex-

periența acestui prim an, că nici un efort nu e prea mare în comparație cu cîștigul real pe care l-ar obține atît învățămîntul cît și economia națională, întreaga societate, de pe urma introducerii esteticii mediului ambiant în planul de învățămînt ca obiect obligatoriu. Am dori ca și alți colegi din țară care au început să predea acest obiect să contribuie cu experiența acumulată la generalizarea lui. Poate ar fi necesară o consfătuire care să ia în discuție problemele teoretice și practice ale educației design în școală.

IOAN NEACȘU
Liceul „Lucrețiu Pătrășcanu”, Bacău

A fisau a nu fi profesor...

Toți știm și repetăm în toate conștințele că profesorul trebuie să fie o pildă pentru elevi: deci să fie drept, atotștiutor, corect, punctual cu o ținută decentă, chiar sobră, bine pregătit profesional, avînd un larg orizont cultural și științific, cu o moralitate desăvîrșită, cunoscător al sufletului omenesc și în special bun psiholog al vîrstei, care este copilăria.

Cum îi cunoaștem și cum îi vedem noi pe elevi, știm. Să ne închipuim cum ne vîd ei pe noi, cît de aproape sîntem de idealul pedagogic în ochii lor, cum știu să ne aprecieze acești „judecători” neiertători, cărora le cerem să ne semene.

Dar cum putem cere elevilor noștri să nu imite aspectele negative ale comportamentului nostru? Cum le putem cere să vorbească corect, cînd unii învățatori și chiar profesorii de limba română zic: „a lu’

Maria”, „a lu’ tovarășu”, și „lu’ mama” după ce au predat ani de zile genitivul și dativul în școală? Cum să le cerem noi eleganță în exprimare cînd și se întîmplă să auzi cadre didactice vorbind cu „pă, dă” „dupe” etc. Sau cum să le pretindem un comportament ireproșabil cînd nervozitatea dascălului răbușnește ca un torent în apelative deloc mîngîietoare, împrumutate de la periferia vocabularului. Cum poate fi, așadar, drept să cerem altora lucruri pe care noi nu le avem, de ce să vedem patul din ochii elevilor, cînd nu observăm birna din ochii noștri...

Copiii sînt oglinda noastră și, spre marea nostru regret, ei amplifică chiar pînă la deformare imaginea noastră, defectele noastre.

Prof. VENERA CLUJEANU

Un laborator de orientare școlară și profesională

Casa corpului didactic din Botoșani, în colaborare cu Direcția pentru probleme de muncă și ocrotire socială a municipiului, a înființat un laborator de orientare profesională dotat cu aparatură modernă și cu instrumente științifice de cunoaștere (fișe, chestionare, teste) și cu un fond documentar cuprinzând toate lucrările psiho-pedagogice care au apărut în ultimii ani.

Laboratorul își propune să ajute cadrele didactice în pregătirea psiho-pedagogică care constituie o condiție esențială a educării intereselor profesionale ale elevilor și a îndrumării lor, în concordanță cu nevoile sociale de cadre: să sprijine pe toți oamenii școlii în informarea elevilor cu privire la cunoașterea profesiilor și școlilor pe care le pot urma; să informeze profesorii și diriginții de conținutul muncii în diferite profesii (prin monografiile profesionale, prospecte, îndrumătoare etc.) de rețeaua școlară existentă; să efectueze examene psihologice de aptitudini și să acorde consultații la cererea părinților, elevilor și cadrelor didactice; să solicite ajutorul specialiștilor și instituțiilor specializate din țară pentru sprijinul în dotarea continuă a laboratorului.

Prof. ADRIAN LUNGU
directorul Casei corpului didactic Botoșani

Cenaclul cadrelor didactice botoșenene

La 21 octombrie a.c., Casa corpului didactic din Botoșani a găzduit deschiderea festivă a cenaclului literar al învățătorilor și profesorilor botoșeneni. Cenaclul — așa cum sublinia prof. Lucian Valea, cunoscut poet cu mai multe volume publicate — își propune nu numai să stimuleze activitatea de creație a cadrelor didactice, dar să și îndrume și să sprijine cercurile literare din școli.

În planul de muncă al cenaclului, pe anul școlar 1973/1974, sînt cuprinse (pe lângă ședințele de lucru): simpozioane, întâlniri cu scriitori cunoscuți din alte centre, excursii și schimburi de experiență cu cenaclurile similare ale altor județe.

Cu prilejul deschiderii cenaclului botoșenean, a fost organizat și un recital de poezie, la care au citit din producțiile lor: prof. Lucian Valea, eleva Lu-

liana Maloș, prof. Al. Pleșca, prof. Mihai Munteanu și alții. La acest recital și-a dat concursul și corul „Brevis” al Liceului de muzică din Botoșani, dirijat de prof. Pavel Costan.

Membrii cenaclului au vizitat, de asemenea, expoziția de pictură a pictorului amator Vasile Mălinaș, deschisă cu această ocazie.

Prof. IOSIF E. NAGHIU
Botoșani

Curs de informatică pentru profesori

Inspectoratul școlar al județului Buzău, în colaborare cu Casa județeană a corpului didactic, a înființat un curs de inițiere în informatică (pe întreaga durată a anului școlar 1973—1974) pentru profesorii de matematică și fizică din municipiu și județ, curs condus de prof. Gheorghe Radu, inspector școlar.

Pentru trimestrul întâi, sînt programate temele: „Scheme logice”, „Sisteme de numeratie”, „Cartela de comandă a calculatorului”, „Elemente de programare în Fortram”.

Prima temă a fost dezbătută la 15 octombrie, celelalte fiind eșalonate la două săptămîni, în ziua metodică a profesorilor cursanți.

Cursul are drept scop inițierea profesorilor de matematică și fizică în problemele informaticii, pe linia legării învățămîntului de cercetare și producție

Prof. emerit OCTAVIAN BURLACU
directorul Casei corpului didactic Buzău

Peste 2300

Organele locale de partid și de stat ale municipiului Gheorghe Gheorghiu-Dej au manifestat un interes deosebit pentru a transpune în viață prevederile Hotărîrii Plenei C.C. al P.C.R. din iunie 1973 cu privire la cuprinderea tuturor copiilor, aflați la vîrsta celor 5 ani, în sfera învățămîntului preșcolar.

Măsurile luate au condus la asigurarea spațiului de școlarizare dotat cu mobilier corespunzător, confecționat în atelierul propriu de elevii școlii profesionale. De asemenea, a crescut numărul posturilor de educatoare, precum și capacitatea căminelor și grădinițelor, încît, la ora actuală, există 23 de unități preșcolare. Dintre acestea, 15 sînt dispuse pe raza orașului — 5 că-

mine (două ale Consiliului popular municipal și trei ale Combinatului petrochimic și I.E.C. Borzești), iar 8 grădinițe cu orar normal funcționează în comunele subordonate municipiului.

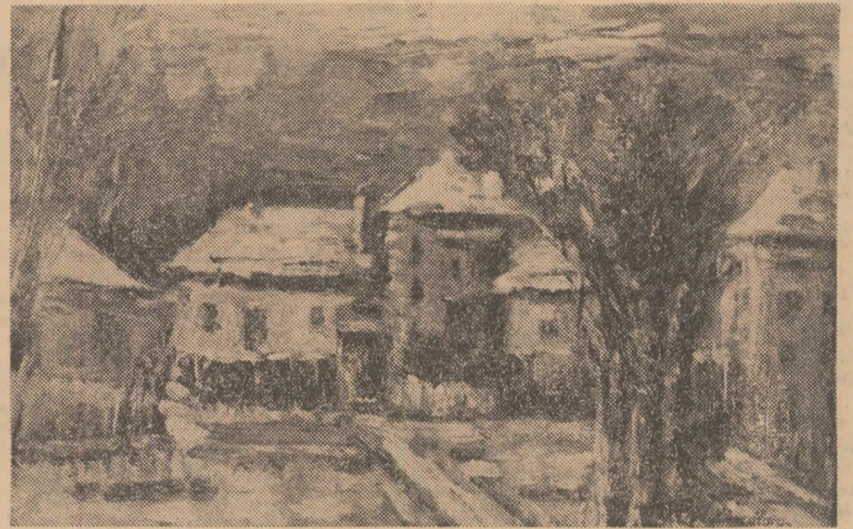
Astăzi, din cei 1906 copii în vîrstă de 5 ani, un număr de 1898 beneficiază de condițiile create, ceilalți opt copii necuprinși avînd motive bine întemeiate, de a nu frecventa grădinița.

În plus, o grijă deosebită a fost manifestată și pentru încă 450 de copii, în vîrstă de 4 ani, care frecventează grădinițele, venindu-se astfel în sprijinul mamelor salariate.

CANDIANO PRICEPUTU
Borzești, județul Neamț

Aspect de la căminul nr. 5 al Combinatului petrochimic Borzești

Expoziție de pictură

În cadrul Cenaclului artelor frumoase „Ion Andreescu”, de pe lângă Casa corpului didactic din București, a avut loc, recent, vernisajul expoziției de pictură a profesorului-pictor Ștefan Bucătaru.

Expoziția este o sinteză de optimism, de lirism cromatic, cu subiecte de actualitate, într-o formă diversificată, încît orice opțiune, de gust, rafinament și competență, pentru conținut și formă, pentru sinceritatea creatoare, este justificată. Departele de „lumea închipuirii” lucrările pictorului Ștefan Bucătaru fac parte din acea categorie estetică unde autoritatea ideii artistice de contemporaneitate vine în întîmpinarea noii concepții de viață a societății noastre în corelare cu tradițiile bune ale picturii noastre.

Printr-un mod aparte de a tălmăci linia și culoarea — așa putea spune că pictorul Ștefan Bucătaru și-a supus, cu vehemență, pornirea în artă prin temeinica cunoaștere a desenului lui Ressu — al cărui discipol a fost — paletei lui Petrașcu, iar pentru afec-

țiunea sa deosebită pentru flori și paletei lui Luchian.

În tablourile ce reprezintă flori se poate vorbi de o adîncă înțelegere a efectului estetic, despre un intelect pictural, de alegere a subiectelor după necesitatea fixării „fiorului cromatic” care duce la ideatică de meditație asupra culorii, de grijă pentru spațiul în care plasează obiectul, cu egală atenție pentru analiza gamei de lumini și umbre, în prim plan — pe obiect și în spatele lui — pe fundal — pretext de cunoaștere plenară a paletei.

Cîtă dreptate avea pictorul Francisc Sirato, care afirma — în considerațiunile sale asupra operei lui Grigorescu — că întreaga viață a luminii este un joc de umbre și penumbre, rezultat din întretăierea luminii, culoarea aparentă a timpului.

Ștefan Bucătaru, prin multe din lucrările din actuala expoziție, s-a angajat, mărindu-și răspunderea pentru viitorul carierei sale artistice.

CONSTANTIN BIVOLARU

VIAȚA SINDICALĂ

Din activitatea grupelor din școlile tulcene

● Grupa sindicală de la Liceul pedagogic din Tulcea a organizat un schimb de experiență, în cadrul căruia, cadrele didactice cu vechime și experiență în învățămînt au împărtășit din tainele profesiei lor tinerilor profesori veniți în acest an școlar în liceu.

● „Unele probleme privind materialul de limbă folosit în orele de gramatică” a fost titlul unei discuții ce a avut loc la Școala generală nr. 2, la care au participat profesori și învățători din oraș. Discuția a fost organizată de grupa sindicală a școlii.

● În vederea înlăturării fenomenului de repetenție la clasele I—IV, în grupa

sindicală de la Școala generală nr. 9 s-au trasat sarcini concrete pentru mărirea individuală și diferențiată a elevilor.

● Comisia de învățămînt de pe lângă Consiliul județean al sindicatelor din Tulcea are în planul de lucru inițierea unui studiu pe tema: „Integrarea școlii profesională a tinerelor cadre didactice”, care este în curs de desfășurare în toate școlile din județ. Această comisie va organiza un schimb de experiență pe tema: „Contribuția organizațiilor sindicale din școli la antrenarea cadrelor didactice în activități culturale-educative și recreative”.

„Forum '73”

Reîntorcîndu-se în organizațiile care i-au delegat, participanții la Forumul pionieresc de la Livada au lăsat în urmă (nu numai prin viu grai ori prin fapte de înalt civism, ci și printr-un bogat set de manuscrise) o prețioasă zestre de cuget și simțire. Această zestre se concretizează în placheta „Forum '73” publicată de curînd la Satu-Mare.

Găsim în cuprinsul plachetei cele mai bune reportaje, poezii, consemnări, interviuri, desene, epigrame, fotografii etc., realizate, într-o splendidă emulație de două săptămîni, de pionierii și invitații lor uteciști, în tabăra de la Livada; găsim, de asemenea, dedicațiile unor distinși oameni de cultură și artă precum acad. Eugen Pora, Al. Andrițoiu, Paul Erdős,

Bogată tematic, inspirat și cu grijă redactată, placheta se remarcă prin exprimarea unor dimensiuni definitorii ale vîrstei pionierești de azi: sensibilitate lucidă, inteligență și cutezanță, angajare civică nedrămuțată. E aproape hazardat să încerci detașări între cele aproape 100 de piese ale culegerii selecționate și definitivate cu pricepere de colegiul redacțional pionieresc și utecist, îndrumat, la rîndu-i, cu pasiune de profesorii: Elena Itcu (Botoșani) și Gh. Mocanu (orașul Gh. Gheorghiu-Dej).

Rod al hărniciei și efervescenței pionierești, placheta „Forum '73” aduce, prin aerul său proaspăt, distinct, mărturia unei robuste stări de spirit.

Prof. VASILE SAVINESCU
Satu-Mare

TURISM CU MANUALUL...

Salutăm o excelentă idee a Editurii pentru turism! Aceea de a cuprinde în proiectul său de plan editorial pe anul 1973 seria „Tineretea în excursie”, serie care cuprinde lucrări ce pot constitui, așa cum își anunță intenția editorii — intenție confirmată de cărți deja apărute — un variat material didactic documentar pentru profesori. Acest material va fi, totodată, un mijloc atrăgător pentru elevi, de a cunoaște realitatea, de a recapitula într-o formă inedită cunoștințele predate în clasă sau de a-și însuși noi cunoștințe.

Inițiativa Editurii pentru turism este lăudabilă pentru multiple rațiuni. Cred că cei mai pasionați și cei mai numeroși turiști sunt elevii (la ce altă vîrstă, oare, decît a lor, este așteptată cu atîta emoție și fremătătoare nerăbdare o excursie?) Cred, de asemenea, că cei mai numeroși și mai conștiințioși „ghizi” voluntari sînt profesorii care însoțesc grupurile de elevi în excursii, iar pentru elevi și profesori o excursie nu este doar un prilej de deconectare, ci și o acțiune cu funcții educative și informative. Făcînd turism, elevii — însoțiți întotdeauna de profesorii lor — acumulează valori morale și informații științifice. O excursie școlară este implicit o prelungire a activității, instructiv-educative. În aceste condiții, pentru ambele categorii, un instrument de lucru cum este seria „Turism cu manualul...”, inițiată de Editura pentru turism, va aduce servicii incontestabile învățămîntului care și-a propus să iasă dintre zidurile sălilor de clasă. Fiindcă este foarte important, dacă ești elev, pasionat de istorie sau de botanică, de geologie sau de zoologie, să ai o sursă de informare din care să afli ce poți găsi în locurile prin care treci, din sfera ta de interes. Fiindcă este, de asemenea, important, dacă ești profesor, să dispui de o sursă de informare pentru îndrumarea atenției elevilor asupra a ceea ce este de observat pe diferite itinerare turistice. Nevoia este, dealtfel, valabilă pentru toți cei care practică turismul. Ne facem o plăcută îndatorire din a publica aici prezentarea primelor cărți apărute în această colecție de incontestabilă valoare și utilitate.

...de istorie

Una dintre primele confirmări ale ideilor de mai sus, ne-o oferă lucrarea „Turism cu manualul de istorie” semnată în editura amintită de Dumitru Almaș și Ioan Scurtu. „Excursiile cu temă și obiectiv istoric, ne completează instrucția și educația — ne declară autorii acestui manual. Cine știe mai multe, e mai bine format, e mai puternic spiritualmente, mai om. Dar, cînd ajungem într-o localitate, știm noi oare ce obiectiv de interes istoric merită și trebuie să vedem? De cele mai multe ori nu. Și atunci bijbiim, pierdem vreme, ostenim zadarnic. De aceea, ne-am gîndit, iubiți tineri, să vă oferim o călăuză: „Turism cu manualul de istorie”. Nu vă speriați de cuvîntul manual. Nu vă pune nimeni notă pentru cele învățate de aici. Nimeni, afară de voi înșivă. Pentru că, ajunși într-o localitate oarecare și deschizînd acest ghid, veți constata că vi-i de mare folos; că vă ia de mînă și vă îndeamnă spre urmele, venerabilele și dragile urme ale trecutului, că vă îmbie și vă șoptește la ureche cîte ceva despre aceste mărturii din vremuri apuse, că vă îmbie să le cunoașteți mai adînc, și mai deplin, că vă însulețesc, vă înaripează în muncă și în cariera voastră.”

„Turism cu manualul de istorie” are o structură simplă, dar cu atît mai funcțională. Intreaga istorie a patriei care se desfășoară, indeobște în lecțiile dedicate acestei discipline, în ordine cronologică, se sistematizează în acest manual într-o altă ordine, teritorială. Astfel, intrăm în municipiul București și cunoaștem Palatul Șuțu pentru ca,

trecînd printr-un scurt istoric al capitalei țării, să ajungem la Curtea Veche și la Hanul lui Manuc, să vizităm biserici și minăstiri, să ne oprim o clipă la Lupoasca Romei, din piața Confederației — dăruită de orașul Roma orașului București — și, după o bogată incursiune în istoria patriei, să ne sfîrșim excursia la „Monumentul eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei pentru socialism”.

În continuare, istoria patriei ne este înfățișată, pe județe, aranjate în ordine cronologică — ceea ce simplifică, desigur, activitatea de informare a celor interesați. Dacă sîntem în județul Alba, vom deschide „manualul” și vom afla că, materialele arheologice descoperite pe teritoriul acestui județ, cu un trecut bogat încărcat de istorie, atestă existența omului încă din comuna primitivă. La capitolul „Județul Constanța” vom afla că „Teritoriul actualului județ Constanța era locuit chiar din paleolitic”. La județul Ilfov că, de asemenea, „săpăturile arheologice de la Gumelnița, Căscioarele, Vidra au demonstrat că teritoriul actualului județ Ilfov a fost locuit încă din comuna primitivă”. Și astfel, despre fiecare județ în parte, ni se dau informații istorice de mare utilitate atît pentru educația cit și pentru instrucția elevilor noștri.

Scrisă cu competența istoricului de profesie și cu căldură de literat, această lucrare este o garanție că cele ce îi vor urma, în aceeași colecție, vor onora pe deplin prea bunele intenții ale editurii.

B. OCTAVIAN

...și de botanică

Anul 1973 a dăruit literaturii de popularizare a botanicii, în mod special elevilor, studenților și profesorilor de biologie, trei izbutite și foarte apreciate cărți: **Cu rucsacul prin lumea florilor** (Editura pentru turism), **Aceste uimitoare plante și Botanica distractivă**, ed. a II-a (Editura „Albatros”), sub semnătura aceluiași autor: profesorul Tudor Oprîș. Filolog, cunoscut animator și îndrumător al tinerelor talente literare din întreaga țară, Tudor Oprîș, cu toate că a îmbrățișat o altă specialitate, este unul din cei mai buni popularizatori ai științelor naturale clasice și moderne.

Fiecare din cele trei cărți citate cuprinde o altă fațetă și abordează în alt chip lumea florilor. **Botanica distractivă**, carte unică în literatura noastră științifică și cu prea puține echivalente (mai ales actuale) în literatura străină, este o captivantă și ingenioasă sinteză a celor mai variate ramuri teoretice și practice ale botanicii. **Aceste uimitoare plante** este o valoroasă contribuție la educarea sentimentului patriotic prin intermediul cunoașterii, preluării și conservării plantelor endemice, plante de un excepțional interes biologic, care nu cresc decît pe teritoriul țării noastre, constituînd astfel un inestimabil patrimoniu științific.

În sfîrșit, **Cu rucsacul prin lumea florilor** este cel mai complet și util ghid botanic pus la dispoziția celor care practică în mod special excursia bota-

nică sau împletesc plăcerile turismului cu interesul pentru flori.

Prin concentratul și funcționalul capitol al recomandărilor practice, prin descrierea sintetică a principalelor fitoceleze cuprinse în orizontul local, prin prezentarea celor mai cunoscute rezervații botanice, grupate pe județe, prin bogata bibliografie, ca și prin stilul său concis, această carte, însoțită de o frumoasă ilustrație și de o hartă bine pusă la punct în ce privește principalele obiective botanice, constituie un excelent instrument de lucru.

Aș dori să subliniez admirabila ținută grafică asigurată acestor cărți de Editura „Albatros” și de Editura pentru turism, prezentare pentru care nu s-au preocupat nici copertile atrăgătoare, nici hîrtia de calitate, nici admirabilele imagini color, ceea ce dovedește atenția și considerația acordată în țara noastră cărților științifice de popularizare.

Cele trei lucrări ale lui Tudor Oprîș nu sînt numai interesante și plăcute, dar aduc un remarcabil serviciu botanicii, făcînd să crească interesul și dragostea tineretului pentru gingașa lume a plantelor, pentru minunatele flori ale plaiurilor românești, care mai mult ca oricînd au nevoie de înțelegere și ocrotire.

Prof. dr. doc.
I. T. TARNAVSCHI

Dumitru Salade, Rodica Ciurea

„Educația prin artă și literatură”

E. D. P., 1973

Studiile, în majoritate, sprijinite pe cercetări experimentale, aparțin unor pedagogi de prestigiu și unor profesori cu apreciable experiență la catedrele de literatură, muzică sau desen. S-a înălțurat astfel, ab initio, atît optica „puristă” a cercetătorului cantonat într-un anumit domeniu al artei, cit și optica psiho-pedagogică, ce ignora, volens-nolens, specificul interpretării fenomenului artistic. Prin efortul lor conjugat, s-a realizat astfel un echilibru.

Grupîndu-le în patru mari capitole: (I. Premise teoretice ale educației artistice multilaterale; II. Aspecte genetice ale educației muzicale; III. Educația literară a adolescentului; IV. Cultivarea creativității prin activitățile cu conținut artistic), autorii nu și-au propus o tratare exhaustivă a educației artistice. Ei au urmărit doar „să trezească interesul specialiștilor și cercetătorilor în general pentru problematica pe care o conturează creativitatea în activitățile artistice ale copiilor” (pag. 6).

În primele pagini sînt circumscrise, prin fine disocieri, sfera și conținutul educației artistice în comparație cu educația estetică, insistîndu-se asupra limbajului artistic cu multiple semnificații, asupra sarcinilor educației artistice: formarea gustului și judecării estetice, a capacității de creație, făcîndu-se o radiografie a situației existente în acest domeniu, pentru a defini procesul educației artistice ca o „activitate dirijată, continuă, sistematică, începută de timpuriu și realizată prin concursul tuturor factorilor (familie, organizații de tineret, organizații obștești, școală etc.)” (pag. 15).

V. V. Popescu

„Știința conducerii învățămîntului”

E. D. P., 1973

Știm azi cu toții că există o teorie, sau o știință a conducerii în general, precum există și teorii particulare ale diferitelor domenii de activitate. Știm, de asemenea, că în pedagogie există, mai de mult chiar, preocupări de a elabora o teorie a conducerii. Întrebarea care se pune este însă în ce raport se aflau între ele aceste realizări. Se suprapun ele? Se completează reciproc? Sau se deosebesc în mod esențial? Pe de altă parte, nu poate fi ocolită nici problema gradului de semnificație al informațiilor acumulate pe tema conducerii în pedagogie în raport cu cele acumulate în afara ei. A da răspunsul necesar unor astfel de întrebări și probleme presupune o analiză prealabilă a domeniilor implicate și în primul rînd al celui școlar, dintr-un punct de vedere temeinic elaborat sub raport metodologic. Aceasta și face autorul în cele 5 capitole ale lucrării, care se ocupă pe rînd cu conducerea pedagogică, tendințele actuale ale teoriei conducerii, știința conducerii și raportul ei cu alte științe (în primul rînd, cu pedagogia), funcțiile conducerii în învățămînt și conducerea și perfecționarea conducătorilor. Se precizează noul conținut al conducerii școlare în contextul a ceea ce se știe despre acest fenomen, indiferent de sursa teoretică din care provin informațiile (sociologică, pedagogică, psihologică, cibernetică etc.) și adaptarea noilor puncte de vedere rezultate la problematica specifică școlii noastre (Cap. V, mai ales).

S-au evitat astfel două pericole evidente azi: transferul mecanic de informații din management în pedagogie și închistarea în stereotipii empirice, vechi, cultivate încă de pedagogia de catedră. S-a dovedit că există o alternativă viabilă la aglutinarea „barbară” a teoriei conducerii cu domeniul învățămîntului, ca și la „egoismul” empiric al pedagogiei, în urmărirea modului în care un caz particular al conducerii (conducerea școlară) se încadrează, cu

Capitolele care urmează clarificărilor teoretice amintite se limitează la cîteva aspecte ale acestui proces. Astfel abordînd tema educației artistice prin muzică, autorii caută răspuns la întrebările: cînd trebuie începută educația muzicală și care-i sînt limitele; ce importanță are memoria în trăirea complexă a fenomenului muzical; care sînt locul și aportul cîntecului și audienței în educația muzicală a școlărilor mici etc.

Originalitatea de expresie grafică este urmărită prin activitatea la desen a preșcolărilor. Pe baza tematicii și a mijloacelor desenului infantil sînt relevate particularitățile psihice (intelectuale și afective) specifice activității grafice: amplitudinea memoriei figurative și cromatice, posibilitățile de analiză și sinteză, limitele fanteziei reproductive și creatoare ș.a. La preadolescenți și adolescenți sînt evidențiate, tot pe bază de anchete și experimente, date referitoare la: cultivarea gustului și judecării literare; transferul capacității de apreciere de la operele studiate în școală la cele citite independent; considerații relativ la formarea receptivității estetice prin analize literare, surprinderea unor indici ai creativității în compunerile elevilor etc.

Limitîndu-se la tratarea cîtorva aspecte ale educației artistice: creativitate, gust și judecată estetică, memorie muzicală și figurativă etc., autorii reușesc să avanseze idei și ipoteze dintre cele mai incitante pentru reînvierea activității de educație artistică a tineretului.

VIȘTIAN GOIA
Cluj

specificul și istoria sa, în cerințele mari ale conducerii științifice, care deține azi informații care depășesc pe cele acumulate de diferitele domenii particulare, inclusiv de pedagogie. Tocmai de acest lucru a ținut seama autorul, surprinzînd decalajul existent între ceea ce se știe azi în conducerea în genere și ceea ce se cunoaște din pedagogie. Ritmuri diferite de dezvoltare și alte împrejurări au făcut ca informațiile cele mai semnificative despre fenomenul conducerii să nu se acumuleze în pedagogie, de unde și necesitatea prelucrării și valorificării în context pedagogic a ceea ce se cunoaște din altă parte. Desigur, problema se poate pune și invers: teoria generală a conducerii trebuie să valorifice experiența și informațiile acumulate în diferitele domenii concrete ale conducerii, dar aceasta este o altă problemă care nu ne preocupă aici.

Credem că merită subliniată și preocuparea autorului de a nu se limita la conducerea învățămîntului în general, ci de a o încadra în specificul învățămîntului de la noi. După țară și epocă, conducerea învățămîntului variază ca sarcini și scopuri, ca forme de organizare, ca specific de conducere, de care trebuie ținut seama, așa cum arată mereu autorul, ca o condiție esențială a aplicării teoriei conducerii în pedagogie.

Sub raportul construcției, cartea pe care o prezentăm este concepută sub forma unei triade: **conducerea în pedagogie, conducerea în general și raportul dintre ele**. Este o alcătuire clasică, de ținută, care realizează un tot unitar, o viziune încheată și structurată asupra întregii problematice a conducerii în contextul învățămîntului nostru. Ea se remarcă printr-o abordare modernă a problemelor conducerii învățămîntului, printr-o documentare temeinică și, mai ales, printr-o forță de analiză remarcabilă.

N. RADU

MARELE OCTOMBRIE ȘI ȘCOALA

Cu 56 de ani în urmă a avut loc marele eveniment care a deschis o nouă eră istorică. Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a adus la putere, pentru prima dată în istoria omenirii, pe muncitori și țărani. În Rusia, jefuită și pus-tiită, înapoiată și flămândă, a început construirea unei vieți noi, luminoase, pentru toți cei ce muncesc.

După decretul asupra păcii și pămintului, au fost adoptate decretul privind ocrotirea vieții și sănătății copiilor, construcția de noi școli, școli pentru toți copiii, școli populare și pe deplin democratice.

În Țara Sovietelor s-a deschis perspectiva înlăturării practice a tezelor teoretice ale marxismului, ale indicațiilor partidului comunist și ale lui Vladimir Ilici Lenin în domeniul învățămîntului public. V. I. Lenin a acordat o însemnătate deosebită transformării revoluționare a școlii, considerînd-o elementul cel mai important al revoluției culturale.

Tinărul stat sovietic trebuia să depună o imensă muncă în domeniul învățămîntului. Trebuia începutul totul literalmente de la zero, întrucît guvernul țarist a lăsat o moștenire foarte grea. Rusia era prima pe lista țărilor europene cu cei mai mulți analfabeți. Aproape 4/5 din copii și adolescenți nu cunoșteau carte, multe popoare neruse nu au avut posibilitatea și dreptul de a învăța pe copiii lor în școli în limba lor maternă. Dintr-o sută de naționalități peste patruzeci nu au avut nici alfabetul lor. Acum toate acestea reprezintă demult trecutul greu. Nu întîmplător prietenii noștri de peste hotare compară dezvoltarea învățămîntului în Uniunea Sovietică cu zborul cosmic. „Dacă am folosi terminologia școlară — spunea L.I. Brejnev, secretarul general al C.C. al P.C.U.S., la Congresul învățătorilor — am putea spune că cel mai sever învățător — istoria — a pus țării noastre la obiectul «învățămîntului public» cea mai mare notă». Este o apreciere care însuflețește și înarpează învățătoria noastră!

La noi, în Uniunea Sovietică, există o bună tradiție — întîmpinarea sărbătorii întregului popor cu noi succese în muncă. Acum oamenii sovietici se pregătesc să întîmpine cea de a 56-a aniversare a Marelui Octombrie. Împreună cu ei muncesc cu abnegație și învățătorii, profesorii, toți lucrătorii pe frontul învățămîntului.

Partidul nostru, la cel de al XXIV-lea Congres al său, luînd în considerare cerințele progresului științific-tehnic și social a trasat drumul dezvoltării în continuare a școlii. Partidul a cerut perfecționarea tuturor gradelor de învățămînt pentru a pregăti mai bine tineretul, a-l educa în spirit comunist, a-l face apt pentru viață și muncă. În fața școlii a fost pusă o sarcină de o deosebită importanță: terminarea în fond a trecerii la învățămîntul mediu obligatoriu pînă la sfîrșitul celui de al nouălea plan cincinal (1975). Această însemnă că, după terminarea școlii de opt ani, fiecare absolvent trebuie să continue studiile într-una din formele învățămîntului mediu: școala de cultură generală de zece ani, școala medie tehnică (tehnicum), școala medie profesională tehnică, școala serală (fără frecvență) a tineretului muncitor. Este o sarcină de răspundere, complexă. Sînt necesare nu numai noi cadre de profesori, noi clădiri școlare materiale didactice, dar și perfecționări continue în procesul instructiv-educativ, noi eforturi în munca foarte importantă a orientării profesionale a elevilor, îmbunătățirea activității extrascolare.

La noi s-au făcut multe cu ajutorul organizațiilor de partid și sovietice, al maselor largi. Numai în anii celui de al optulea plan cincinal (1966—1970) s-au construit clădiri școlare în care pot învăța opt milioane de elevi. Numărul școlilor medii a crescut cu 12 000 în prezent funcționînd în țara noastră peste 45 000. Acest număr va crește și mai mult în urma hotărîrii recente a partidului și guvernului cu privire la

îmbunătățirea condițiilor de muncă în școlile satești, adoptată din inițiativa secretarului general al C.C. al P.C.U.S., tovarășul L.I. Brejnev.

Institutele pedagogice superioare și medii au pregătit peste 600 000 de învățători și profesori; în prezent, în școlile de cultură generală și în celelalte unități școlare de nivel mediu lucrează aproape trei milioane de educatori bine pregătiți. Acest fapt constituie o chează și a succesului.

În anul școlar trecut, de exemplu, în Bielorusia, din fiecare 1 000 de elevi, 952 și-au terminat cu succes studiile medii, iar în Ucraina — 968. O serie de regiuni și ținuturi din Rusia sînt aproape gata cu generalizarea învățămîntului mediu. Dar, asemenea succese nu sînt obținute încă peste tot.

Iată de ce se acordă în țara noastră, din primele zile ale acestui an școlar, o atenție deosebită problemelor școlari-zării, ca nici un copil să nu rămînă în afara școlii și — ceea ce este principal — să învețe cu interes. Practica de mulți ani a școlii sovietice a dovedit că fiecare copil sănătos poate să învețe cu succes. Profesorii noștri înțeleg bine acest lucru. Tocmai de aceea se bucură de un cald sprijin chemarea educatoriilor din orașul Moscova de a da fiecărui elev cunoștințe adînci și solide, iar fiecărui educator o înaltă pregătire profesională.

Creativitatea, căutarea celor mai eficiente metode de predare și de educare a tinerei generații — iată ce caracterizează astăzi munca fiecărui colectiv didactic. Aceasta este cu atît mai necesară cu cît în următorii doi-trei ani, trebuie să fie încheiat procesul de trecere la noile programe și manuale în cadrul fiecărui obiect de învățămînt. Oamenii de știință de la Academia de știință a U.R.S.S., Academia de științe pedagogice, împreună cu cei mai buni profesori și metodiști au muncit timp îndelungat și cu sirg pentru a le elabora. A fost depusă o foarte mare muncă pentru modernizarea conținutului învățămîntului. Concomitent, s-a desfășurat și o mare muncă experimentală. Și cea mai mare prefacere — am putea spune revoluționară — a fost efectuată în ciclul elementar al școlii de cultură generală: parcurgerea programei de învățămînt în trei ani în loc de patru.

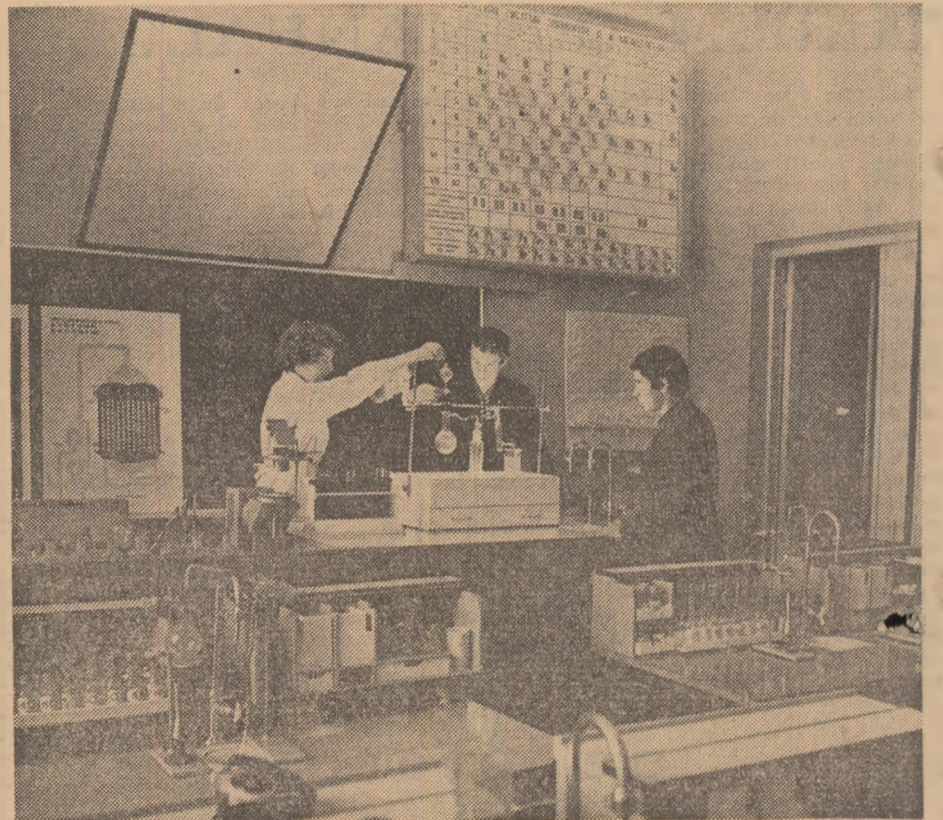
Aplicarea pe scară largă a acestei măsuri a confirmat justetea ei, iar astăzi, toți copiii sovietici termină cursul elementar cu un an mai devreme decît înainte. Încă din clasa a patra începe însușirea sistematică a bazelor științelor.

Interesul pentru cunoștințe este trezit în școlile sovietice și prin activități facultative care contribuie la dezvoltarea aptitudinilor și capacităților copiilor. Peste cinci milioane de copii sînt atrași în astfel de activități. Academia de științe pedagogice a elaborat zece programe diferite.

Sarcina de prim ordin pentru întregul corp didactic din țara noastră rămîne în continuare perfecționarea lecției ca formă de bază a instruirii și educării școlariilor. Ce fel de metode să fie aplicate pentru a întări răspunderea elevilor față de rezultatele muncii lor? Cum să fie folosite posibilitățile multiple ale lecției pentru a forma bazele moralei comuniste, pentru a educa o tineri și tinere ca patrioți și internaționaliști înflăcărați? — Iată întrebări care sînt dezbătute zilnic în cadrul colectivelor de educatori.

Școala noastră — spunea L.I. Brejnev la Congresul învățătorilor — are sarcina de a pregăti nu numai și simplu oameni instruiți. Ea are răspunderea pe deplină să iasă luptători pentru cauza comunismului, bine pregătiți politic și conștienți ideologic. Această sarcină permanentă capătă o însemnătate deosebită în zilele noastre — în etapa unei lupte ideologice ascuțite pentru tineret.

În condițiile învățămîntului mediu general, crește răspunderea profesorului în fața societății pentru instruirea și

Mici laboratoare — așa se înfățișează locurile de muncă ale elevilor în multe școli din U.R.S.S. Mesele de lucru au instalate apă și gaz, dispunînd de tot ce este necesar pentru experiențe. Pe ecranul mare, elevii pot urmări fenomenele care au loc în cursul acestor lucrări efectuate la lecție.

educarea tinerei generații. Maturitatea politică, buna orientare în domeniile științelor, cunoașterea adîncă a specialității — toate acestea (și încă multe altele!) trebuie să caracterizeze pregătirea unui profesor de azi.

Nimic nu scapă ochilor pătrunzătorii ai elevilor. Nu întîmplător, Nadejda Konstantinova Krupskaja a pus pe prim plan personalitatea profesorului și i-a sfătuit pe educatori să-și amintească mereu că sînt pentru copii adesea izvorul unor emoții adînci și că exemplul lor constituie o mare forță în procesul educării comuniste a tinerei generații.

Cauza școlii a devenit de mult în țara noastră, cauza întregului popor. Altfel nici nu se poate. În fiecare familie sovietică se învață, cineva frecventează o școală, o școală medie tehnică sau un institut de învățămînt superior... Este de ajuns să amintim doar două cifre din comunicatul Direcției centrale de statistică privind rezultatele primului semestru al acestui an: 81 milioane de oameni sînt cuprinși într-una din formele de învățămînt. Dintre aceștia 49 milioane sînt școlari. O adevărată armată uriașă! Iată de ce a fost întîmpinată pretutindeni cu însuflețire noua Lege cu privire la învățămînt. După dezbaterile ei aprofundate de către masele de oameni ai muncii și în presă, legea a fost adoptată la cea de a VI-a se-

siune a Sovietului Suprem al U.R.S.S., la Moscova, în iulie a.c. Astfel, tot ce a fost început de Marele Octombrie și obținut în anii puterii sovietice în domeniul învățămîntului este întărit din punct de vedere juridic într-un singur act de stat. În Lege sînt definite clar sistemul de învățămînt, scopul și sarcinile fiecărei trepte a lui — de la grădiniță pînă la universitate — structura conducerii instituțiilor de învățămînt și educație. Sînt definite drepturile și obligațiile aceluia care instruiesc și educa tineretul, precum și ale elevilor și părinților. Cu alte cuvinte, nu există nici o problemă principală a învățămîntului care să nu-și fi găsit rezolvare juridică în acest foarte important document. De aceea, educatori sovietici îl și numesc „legea noastră”.

Profesia de educator este, prin excelență, o profesie pașnică. Și noi sîntem foarte fericiți că Programul sovietic de pace, politica externă a partidului și guvernului nostru, unitatea strînsă a popoarelor țărilor noastre socialiste creează condiții favorabile pentru educarea tinerei noastre generații, care va continua demn cauza marelui Lenin, cauza înaintașilor săi.

NADEJDA PARFIONOVA
redactor-șef al ziarului „Ucitelskaia gazeta”

MENȚIUNI

R. P. ALBANIA

Statul albanez investește sume importante pentru pregătirea cadrelor. Pentru un elev care nu primește bursă, statul cheltuiește 3 400 leks; pentru bursieri, această sumă se ridică la 11.700 pe toată durata studiilor școlii secundare. În școlile secundare, cheltuielile sînt de 13 500 și, respectiv, 24 300 de leks pentru patru ani de studiu (8,20 leks fiind echivalenți cu un dolar).

INDIA

Noul plan cincinal al Indiei (1974-1979) prevede alocarea a 22 miliarde

de rupii pentru dezvoltarea învățămîntului și culturii naționale — se arată într-un raport al Ministerului Educației, referitor la extinderea sistemului de învățămînt, lichidarea analfabetismului și ridicarea nivelului cultural al populației acestei țări. Un program special elaborat în acest sens va permite tuturor copiilor între șase și unsprezece ani să beneficieze de instruire școlară. O parte însemnată din suma menționată mai sus este destinată modernizării și perfecționării învățămîntului.